



Inspraakreactienota

Alde Feanen

1. Inleiding

1.1 Organisatie van voorlichting en inspraak

Zomer 2003 heeft de Landinrichtingscommissie Alde Feanen namens Gedeputeerde Staten van Fryslân het Voorontwerpraamplan/Milieueffectrapport (VOR/MER) voor de herinrichting Alde Feanen afgerond en gepubliceerd.

Vanaf 15 september tot en met 15 oktober 2003 heeft het VOR/MER ter inzage gelegen op het provinciehuis te Leeuwarden, op de gemeentehuizen van Boarnsterhim (te Grou), Smallingerland (te Drachten) en Tytsjerksteradiel (te Burgum), bij Wetterskip Lauwerswâlden te Buitenpost, en Wetterskip Fryslân en de Dienst Landelijk Gebied te Leeuwarden. Schriftelijke reacties konden worden ingediend tot en met 29 oktober 2003. Dit is bekend gemaakt via advertenties in de Leeuwarder Courant en het Friesch Dagblad.

Op 31 oktober 2003 eindigde de inspraaktermijn, maar ook enkele na die datum ingediende schriftelijke reacties zijn meegenomen in de inspraak.

Een brochure met een samenvatting van het VOR/MER is verstuurd naar alle grondeigenaren en -gebruikers en aan alle betrokken overheden, instanties en groeperingen. Een informatieve CD-ROM met daarop een presentatie alsmede het gehele VOR/MER plus Watertoets is verstuurd op aanvraag. Alle ontvangers van de brochure is de mogelijkheid geboden om de CD-ROM kosteloos aan te vragen bij het secretariaat van de Landinrichtingscommissie te Leeuwarden.

De Landinrichtingscommissie heeft twee voorlichtingsavonden georganiseerd: op 22 september 2003 in Earnewâld en op 23 september te Oudega. Beide avonden waren goed bezocht (104 respectievelijk 59 personen).

De Landinrichtingscommissie is van mening dat de communicatie met het gebied aan zijn doel heeft beantwoord: de primaire doelgroepen zijn bereikt (eigenaren en grondgebruikers, vertegenwoordigers van instanties en belangengroepen op het gebied van landbouw, natuur, water, recreatie, landschap en cultuurhistorie) en de informatie was toegankelijk. Vanuit de doelgroepen is op de voorlichtingavonden alsmede door middel van schriftelijke inspraakreacties blijk gegeven van standpunten over het VOR/MER. Alle vragen, suggesties en opmerkingen zijn beoordeeld en verwerkt in onderliggende inspraakreactienota.

1.2 Opbouw van deze nota

In hoofdstuk 2 zijn de hoofdlijnen van de inspraak beschreven. Dit hoofdstuk vormt een samenvatting van de belangrijkste aspecten die tijdens de inspraakperiode mondeling of schriftelijk aan de orde zijn geweest.

Bij deze nota treft u een aantal bijlagen aan:

1. verslag van de avond in Earnewâld
2. verslag van de avond in Oudega
3. een volledig overzicht van de schriftelijke vragen en opmerkingen. Alle vragen en opmerkingen zijn gerubriceerd naar de onderwerpen landbouw, water, natuur, recreatie, economie en algemeen. Telkens is cursief het advies van de Landinrichtings-commissie weergegeven aan Gedeputeerde Staten. Overigens is niet iedere inspraakreactie inhoudelijk van een antwoord voorzien: een deel van de reacties gaat buiten het werkterrein van de Landinrichtingscommissie en wordt dan ook voor kennisgeving aangenomen.
4. Als laatste bijlage is het toetsingsadvies van de commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) opgenomen (zie hoofdstuk 2).

1.3 Verdere procedure en tijdschema

De voorliggende inspraakreactienota wordt aan Gedeputeerde Staten aangeboden. Op basis van deze nota geven GS aan, hoe het raamplan moet worden uitgewerkt. In tabelvorm de belangrijkste stappen:

Tabel 1 Procedureschema

Procedurestap	Planning
<ul style="list-style-type: none">• Versturen inspraakreactienota naar belanghebbenden	Juni 2004
<ul style="list-style-type: none">• Behandeling van het VOR/MER, de inspraakreactienota en het advies van de commissie voor de m.e.r. in de Provinciale Commissie voor het Landelijk Gebied (PCLG). Dit leidt tot een besluit van GS over de gewenste inhoud van het ontwerp-raamplan.	September 2004
<ul style="list-style-type: none">• Ter visie leggen ontwerp raamplan, aanvulling MER (MMA)	Oktober/November 2004
<ul style="list-style-type: none">• Vaststelling Raamplan door GS	December 2004
<ul style="list-style-type: none">• Start van de uitvoering in modules	Vanaf januari 2005

2. Hoofdpunten van de inspraak

Bij de inspraak zijn opmerkingen gemaakt, suggesties gedaan, bezwaren geuit en informatieve vragen gesteld. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste punten uit de inspraakreacties op een rijtje gezet, gesorteerd naar de belangrijkste thema's. Cursief licht de Landinrichtingscommissie haar standpunt toe. Maar eerst dient een en ander te worden opgemerkt over de commissie voor de m.e.r. en het Meest Milieuvriendelijke Alternatief.

2.1 Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Een belangrijke ontwikkeling naast de gepresenteerde twee alternatieven Vrije Ontwikkeling en Maatwerk en alles reacties daarop, is het volgende. Aangezien is besloten dat voor het voorontwerpraamplan een milieueffectrapport moet worden opgesteld, is het VOR/MER ook aangeboden aan de commissie voor de m.e.r. Deze heeft op basis van het aangeboden VOR/MER alsmede de inspraakreacties gereageerd in de richting van Gedeputeerde Staten. Het belangrijkste punt daarbij was dat weliswaar zowel Vrije Ontwikkeling als Maatwerk elk op eigen wijze natuur- en milieudoelstellingen dienen, maar dat door de samenvoeging van allerlei verschillende zaken in slechts 2 alternatieven, in de ogen van de commissie voor de m.e.r. een optimaal alternatief voor het milieu ontbreekt. Dit alternatief (officieel genaamd Meest Milieuvriendelijk Alternatief, MMA) zou alsnog opgesteld moeten worden.

In overleg heeft de Landinrichtingscommissie besloten dit derde alternatief inderdaad te vervaardigen. Uitgangspunt is het alternatief Maatwerk maar dan zonder vaarten aan de oostzijde op boezemniveau en niet toegankelijk voor grotere "kruisers" (breder dan 2,50m). Daardoor wint het MMA op het gebied van natuur (rust) en landschap (geen versturende hoge dijken met relatief grote vaak witte vaartuigen erboven) en draagt het wellicht beter bij aan zonerings van de recreatiedruk. Daarnaast (maar dat is geen milieudoelstelling) is het MMA naar verwachting veel goedkoper dan Maatwerk. Het MMA is inmiddels gereed en lijkt goed te voldoen aan de verwachtingen.

Om niet telkens met allerlei tussenfases met de streek te communiceren en dan ook nog tegelijkertijd met het concept Beheers- en Inrichtingsplan van het Nationaal Park i.o., heeft de Landinrichtingscommissie ervoor gekozen het MMA pas ter inzage te leggen wanneer het ontwerpplan ter inzage zal gaan (najaar 2004). De wet staat dit uitstel toe. De Landinrichtingscommissie vindt het evenwel zeer belangrijk op deze plaats helder te stellen dat naar haar mening over het te vervaardigen ontwerpplan dicht bij het MMA zal zitten. Dat betekent dat in de richting van een behoorlijk aantal insprekers kan worden gezegd dat de Landinrichtingscommissie de ingebrachte bezwaren zal honoreren. In onderstaande samenvattende teksten alsmede in de bijgevoegde bijlagen is zoveel mogelijk geprobeerd te anticiperen op deze positiekeuze van de Landinrichtingscommissie.

2.2 Algemene inspraakreacties

Samenvattend gaat de voorkeur van de meeste insprekers uit naar de variant Maatwerk omdat zij verwachten dat dit alternatief positieve effecten zal hebben voor de recreatie en dus ook voor de werkgelegenheid en omdat natuur en landschap bij Maatwerk aantrekkelijker wordt gevonden. *De commissie realiseert zich dat er overwegend een voorkeur bestaat voor de variant Maatwerk. Dit zal zeker meegenomen worden bij het opstellen van het ontwerpraamplan.*

Er zijn opmerkingen over de vertegenwoordiging van bewoners van het gebied in de Landinrichtingscommissie.

De samenstelling van de Landinrichtingscommissie is een zaak van GS. Er is voor gekozen om voor dit gebied een vertegenwoordiging vanuit recreatie op te nemen in de commissie (naast landbouw, natuur, water en gemeenten). Twee van de commissieleden zijn daarnaast ook bewoner van het gebied.

Bewoners hebben de mogelijkheid om mee te denken via de openbare vergaderingen en door gebruik te maken van de inspraakmogelijkheden. Zodra straks concrete uitvoeringsplannen worden uitgewerkt (in de zogenaamde uitvoeringsmodules) zullen de mensen die in het invloedsgebied van die modules wonen rechtstreeks benaderd worden. Maar ook in bredere zin zal iedere module (net als het raamplan) ter inzage worden gelegd.

Er zijn vragen over de afstemming met het Nationaal Park i.o. De Alde Feanen en het belang hiervan wordt benadrukt (onder anderen door bewoners en eigenaren van huisjes en woonschepen en door het Overlegorgaan Nationaal Park zelf).

De voorgestelde afstemming is voor de commissie een vanzelfsprekende zaak. In de praktijk krijgt dit vorm doordat het secretariaat van de Landinrichtingscommissie is vertegenwoordigd in beide commissies die onder het Overlegorgaan Nationaal Park ressorteren: de commissie VER (Voorlichting, Educatie en Recreatie) en de commissie BIM (Beheer, Inrichting en Monitoring). Ook worden regelmatig vergaderingen van het Overlegorgaan bijgewoond en is er regelmatig ambtelijk contact tussen beide secretariaten. Landinrichtingscommissie en Nationaal Park hebben al diverse projecten samen uitgevoerd (onder andere de vogelkijkhut nabij de Aalscholverkolonie) en brengen samen de Nieuwsbrief uit.

Er zijn vragen en opmerkingen over te verwachten extra (of verlies aan) werkgelegenheid.

Tegenover een afname van werkgelegenheid in de landbouw staat een verwachte toename van toerisme en recreatie. Er is in het kader van dit VOR/MER geen wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd om het effect in arbeidsplaatsen te bepalen. De verwachting is dat Maatwerk meer ruimte biedt voor recreatie en intensiever natuurbeheer vergt, en daarmee economisch iets gunstiger is.

Men stelt vragen over toekomstige ontwikkelingen die nog onzeker zijn, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van de beroepsscheepvaart (vaarweg Drachten), dorpsuitbreiding Earnewâld, het toekomstig meer bij Oudega, de vuilstort Ald Dwinger, de komst van het bezoekerscentrum/landbouwmuseum en de betekenis van de Kaderrichtlijn Water.

Met de plannen zoals ze nu voorliggen wordt aangesloten op de bestaande situatie en bestaande plannen voor zover deze met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gerealiseerd zullen worden. Er is bewust voor gekozen om onzekerheden niet mee te nemen in de afwegingen vanwege de complexiteit die dat veroorzaakt en het risico op speculatie en verkeerde inschattingen. De genoemde zaken zijn door de Landinrichtingscommissie meegenomen in de planontwerpen in die zin dat de ontwikkelde alternatieven geen belemmeringen vormen voor eventuele toekomstige ontwikkelingen.

Er zijn opmerkingen over afstemming met andere plannen en voorstellen (bestemmingsplannen, gebiedsplan Lage Midden, streekplanuitwerking Blauwe Zone, etcetera) en zelfs strijdigheid met diverse plannen (streekplan, bestemmingsplan, Structuurschema Groene Ruimte, ontwikkelingen binnen het Nationaal Park en uitgangspunten van het beheersprogramma voor de Alde Faenen).

De commissie meent dat in grote lijnen de inhoud van de VOR/MER in lijn is met bestaande plannen en planuitwerkingen en dat er van strijdigheid geen sprake is. Bij de nadere uitwerking van het raamplan in modules is het denkbaar dat er op onderdelen aanpassingen van het bestemmingsplan noodzakelijk zullen zijn. Daarvoor zullen dan de bestaande procedures doorlopen moeten worden.

Er worden enkele suggesties gedaan voor verbeteringen van het kaartmateriaal. Er is behoefte aan duidelijk feitenmateriaal 'het gehele pakket van folder en CD-ROM geeft aan dat men kennelijk van alles wil, maar niet wat men exact wil'.

In deze fase van het planproces kan de Landinrichtingscommissie niet exact zijn. Het gaat nu om de koers op hoofdlijnen en daarbij hoort vanzelfsprekend een bepaalde mate van onduidelijkheid over details. Discussie over details komt pas in de volgende fase: het opstellen van uitvoeringsmodules.

Het belang van de rust in het gebied en de handhaving hiervan wordt benadrukt.

De commissie onderschrijft het belang van rust voor de Alde Feanen en ziet ook dat dit gebied zich op dit punt positief onderscheidt van vele andere recreatieve watersportgebieden in Friesland.

Er zijn vragen over de financiering en eventuele schadevergoeding.

Inzake financiering hoeft een raamplan nog geen sluitende dekking te hebben. Dat komt pas bij modules. Weliswaar is de dekking nu onzeker, maar de ervaring leert dat (Brusselse) geldstromen voor plannen die aan maatschappelijke wensen voldoen, veelal toch gevonden kunnen worden. Zonder goede plannen komt er sowieso geen geld.

De status van een raamplan maakt spreken over schadevergoedingen niet opportuun.

Er zijn informatieve vragen over de gevolgde en nog te volgen procedure en de momenten waarop inspraak mogelijk is.

Na de onderhavige inspraakronde zal de Landinrichtingscommissie een ontwerp-raamplan opstellen. Ook dit plan heeft een inspraakprocedure voordat het wordt vastgesteld door GS (zie hoofdstuk 1 bovenstaand). Ook de uitvoeringsmodules zullen weer aan inspraak onderhevig zijn.

2.3 Water

Er is zorg over de kwetsbaarheid van wegen en huizen in het gebied in verband met mogelijke peilverhogingen.

In de planvarianten zijn maatregelen opgenomen om voldoende drooglegging te garanderen (kades, laagwatersloten en onderbemalingen).

De meerwaarde van de vaarten wordt ter discussie gesteld. Het is onduidelijk wat de voordelen zijn en er zijn ook nadelen vanwege de hoge dijken.

De meerwaarde zit in het feit dat de extra beschikbaarheid van vaarten voor de grote recreatievaart aan de oostkant van het gebied de kwetsbare westkant van de Alde Feanen wat kan ontlasten. Dit kan op basis van de huidige gegevens niet gekwantificeerd worden; het is een inschatting (deskundigenoordeel). Nadeel van deze vaarten zijn de onrust en de landschappelijke effecten van de hoge kades alsmede de prijs. Zoals in paragraaf 2.1 uitgelegd, is de Landinrichtingscommissie goed te spreken over een alternatief waarbij de vaarten in het oostelijk deel op lager peil worden gerealiseerd waarbij grotere "kruisers" niet worden toegelaten.

Er worden vragen gesteld over de grens van het herinrichtingsgebied, de afspraken die hierover gemaakt zijn, beoogde veranderingen in het peilregime, en de mogelijkheden om ook nu nog buiten die grens oplossingen te zoeken voor het verdrogingsprobleem van het natuurgebied.

De grens van het gebied is het resultaat geweest van de opdracht aan de commissie (vanuit Gedeputeerde Staten) voor uitbreiding van het natuurgebied met 325 ha en een politiek/maatschappelijk proces waarin zowel natuur- als landbouwbelangen zijn meegewogen. Uitbreiding van de herinrichting in oostelijke richting werd destijds niet door de streek gedragen. De beoogde veranderingen in het peilregime in het VOR/MER hebben uitsluitend betrekking op de natuurgebieden in het nieuwe oostelijk deel. Er zal een officieel peilbesluit moeten worden genomen volgens de daarbij behorende procedure (inclusief bezwarenbehandeling).

Het bij wijze van studie doorrekenen van een peilverhoging buiten de (nieuwe) oostgrens toonde aan dat dit geen substantieel effect zou opleveren ten aanzien van de verdroging van het bestaande natuurgebied.

Over peilen in aangrenzend landbouwgebied zijn geen afspraken gemaakt. Voorstellen voor peilwijzigingen buiten de grens van de herinrichting zullen niet binnen de herinrichting geformuleerd worden en eventuele besluiten hierover zijn al helemaal niet aan de orde.

Op het gebied van peilen en waterbeheer is er nog enige onduidelijkheid en leven er veel informatieve vragen.

De commissie realiseert zich dat ondanks alle inspanningen er toch nog altijd tekortkomingen zijn in de informatievoorziening. Daarnaast is het raamplan per definitie enigszins vaag. Voor zover thans mogelijk worden specifieke vragen van een antwoord voorzien; zie de bijlagen.

2.4 Natuur/Landschap/Cultuurhistorie

Men merkt op dat de afwisseling van Maatwerk te verkiezen is boven de eentonigheid van grote oppervlakten riet en men ziet een risico van verruiging (ongecontroleerde verwildering) en uiteindelijk grote oppervlakten moerasbos in Vrije Ontwikkeling.

Afwisseling tegenover grootschaligheid is, naast argumenten ten aanzien van weidevogels en cultuurbehoud, veelal een persoonlijke voorkeur.

Door het peil te laten fluctueren en 's winters extra water te bergen binnen de kaden kan verruiging en de ontwikkeling van bos worden tegengegaan.

Een argument vóór Vrije Ontwikkeling is dat op de langere termijn bij grotere eenheden natuur de ecologische processen beter tot hun recht komen. Maatwerk daarentegen levert meer garantie voor het behoud van de momenteel aanwezige kwetsbare natuur.

De uiteindelijke keuze voor het gebied is geen gemakkelijke, en hangt behalve van deze argumenten, ook af van geld, mogelijkheden voor toekomstig beheer, en internationale verdragen en afspraken over het behoud van planten en dieren waar Nederland aan gebonden is.

Het voorkeursmodel dat in het ontwerpraamplan wordt uitgewerkt, zal waar mogelijk een combinatie zijn van de twee alternatieven waarbij gunstige kenmerken van beide varianten gecombineerd worden. Daarbij zal een deel van het gebied bijvoorbeeld grootschaliger van opzet zijn, en een ander deel het karakter van Maatwerk tonen. Zoals in paragraaf 2.1 reeds uiteengezet, zal het ontwerpraamplan relatief dicht tegen Maatwerk aanzitten.

Er is in verschillende reacties een pleidooi voor openheid te lezen. Men vindt dat dit meer recht doet aan de (ontstaans)geschiedenis, men wijst op de plicht van de bescherming van de weidevogels en behoud van de molens.

De doelstelling voor de Alde Feanen is de realisatie van een volwaardig, duurzaam laagveen-natuurcomplex. Een wezenlijk kenmerk daarin is, volgens de opvatting van de Landinrichtingscommissie, het voorkomen van alle verlandingsstadia variërend van open water tot moerasbos. Ook half-natuurlijke, bloemrijke en soortenrijke schrale natte graslanden passen hierbinnen. De commissie onderschrijft het belang van deze ecologische eenheden en het tegengaan van een risico op verschuiving van een groot deel van het gebied naar veruigde en verouderde ontwikkelingsstadia (moerasbos). Maar de commissie is niet tegen het ontwikkelen van een nieuw deel natuur, waarbij ook moerasbos als een van de ontwikkelingsstadia vertegenwoordigd is. Bovendien is aanleg van een stuk (moeras)bos met specifieke recreatieve doelstellingen aan de rand van het toeristische gebied een weloverwogen voorstel om de recreatieve mogelijkheden van het gebied te verruimen. Naar verwachting zal een relatief groot deel van het te ontwikkelen gebied door middel van gericht beheer bewust open gehouden worden.

Men vraagt zich af of de druk op de natuurwaarden door de recreatie wel zo groot is, omdat niet voldoende is gekwantificeerd en aangetoond dat die hier onder lijden.

Op het eerste gezicht lijkt dat misschien ook zo: de natuur gedijt toch goed? Er zijn voor een leek niet direct tekenen van schade te herkennen in het veld. Bovendien mag je niet overal komen dus op die plekken zal het wel goed gaan met de natuur. Maar bij nader inzien blijkt dat het toch niet goed gaat met de natuur in de Alde Feanen. De biodiversiteit neemt af. Ook in de Alde Feanen nemen de veelvoorkomende soorten toe en de zeldzame nemen af. Het laagveenmoeras-complex, dat oorspronkelijk een cyclisch ecologisch systeem is dat zich voortdurend ontwikkelt, blijkt in dit gebied voornamelijk te bestaan uit het laatste ontwikkelingsstadium: moerasbos. Nieuwe verlandingsstadia ontbreken. De hydrologische situatie (vast peil) is een van de oorzaken. Maar ook de waterkwaliteit lijkt, ondanks verbetering, niet voldoende voorwaarden te bieden voor de ontwikkeling van waterplanten ten behoeve van die nieuwe verlandingsstadia; de hoge gehalten aan vermestende stoffen lijken hier bepalend. Die zijn behalve vanuit de landbouw buiten het gebied, ook afkomstig van lozingen van woonboten, zomerhuisjes en recreanten. De oeverafslag door boten zorgt ervoor dat jonge rietkraggen de kans niet krijgen uit te groeien. En dat tot slot vogels rust nodig hebben is iedereen genoegzaam bekend.

Er is op het gebied van laagveenmoerassen heel veel wetenschappelijk onderzoek gedaan, met name ook in de Alde Feanen. Het voert te ver om de resultaten hier te vermelden. De Landinrichtingscommissie is van mening dat deze resultaten uitgebreid zijn meegenomen in de VOR/MER, met name ten behoeve van de effectbeschrijving.

Het geplande moerasbos is aanleiding voor zorgen bij bewoners vanwege het uitzicht, de privacy en de muggen.

Het moerasbos op de kaart is een ruwe schets. De exacte ligging moet nog uitgewerkt worden wanneer dit deel van het raamplan in een uitvoeringsmodule wordt opgenomen. Daarover zal dan uitgebreid worden gecommuniceerd met de bewoners om zoveel mogelijk tot overeenstemming te komen. Het is overigens zeer denkbaar de Manjepetswei als zuidgrens te gaan hanteren, waarmee de bezwaren gedeels tegemoet worden gekomen.

De ontwikkeling van nieuw moeras en moerasbos levert geen gevaar op voor besmetting met malaria.

Recreatie

Uit de inspraakreacties blijkt de grote betekenis van de Alde Feanen voor de vaarrecreatie en de verschillende categorieën die daarbinnen kunnen worden onderscheiden.

Uit veel reacties spreekt de zorg over de toenemende drukte in en om Earnewâld en het westelijk deel van het herinrichtingsgebied. Daarbij komt duidelijk naar voren dat de verschillende categorieën vaarrecreanten elkaar soms lelijk in de weg zitten. Scheidslijnen lopen daarbij zowel tussen 'groot' en 'klein' als tussen wat meer lawaaiige vormen van recreatie en 'rustzoekers'.

Een betere regulering van de vaarrecreatie kan onder andere worden bereikt door bepaalde vormen van zonering op bestaande vaarwegen toe te passen. Dit behoort niet tot de taak van de Landinrichtingscommissie. De mogelijkheden daartoe worden nu onderzocht in het kader van het Beheers- en Inrichtingsplan van het Nationaal Park i.o. Wel biedt het landinrichtingsplan mogelijkheden

om bezoekersaantallen en bepaalde categorieën bezoekers te sturen door het wel of niet aanleggen van bepaalde voorzieningen. Die liggen voornamelijk in het oostelijk gebied en betreffen naast vaar- ook landrecreatie. Het aanbieden van mogelijkheden in het oostelijk deel zal evenwel (positieve) invloed hebben op de westkant.

Uit veel inspraakreacties blijkt dat de aanleg van een nieuw vaarroute-stelsel aan de oostkant aanspreekt. Echter dan niet een stelsel op boezempeil tussen hoge kaden, met mogelijkheden voor grotere motorkruisers (max. 2,50 m doorvaarhoogte). De overheersende mening is dat vooral belangstelling bestaat voor een stelsel van vaarmogelijkheden voor de kleinere en rustige vormen van vaarrecreatie, die goed passen bij het karakter van het Nationaal Park.

Vanuit het standpunt van recreatieve belevingswaarde krijgt de ontwikkelingsrichting voor de natuur zoals voorgesteld in Maatwerk meer bijval dan in Vrije Ontwikkeling.

De commissie stelt vast dat vanuit recreatief oogpunt het plan Maatwerk op hoofdlijnen gedragen wordt. Er is echter weinig draagvlak voor het voorgestelde vaarstelsel op boezempeil toegankelijk voor relatief grotere motorkruisers. Mede in het licht van de opmerkingen van de commissie voor de m.e.r. en de bijbehorende inzichten uit het 'Meest Milieuvriendelijke Alternatief', trekt de Landinrichtingscommissie voorshands de conclusie om voor het op te stellen ontwerpraamplan uit te gaan van een vaarstelsel op een lager peil en daarbij te mikken op de kleine vaarrecreatie (aanleg van één of twee sluisjes met een maximale breedte van bijvoorbeeld 2,50 m).

Tijdens de inspraak is expliciet aandacht gevraagd voor de aanleg van ruiterspaden en voorzieningen voor mindervaliden.

Bij de uitwerking in modules zal ook aan de aanleg van ruiterspaden en voorzieningen voor mindervaliden aandacht worden besteed. Voor ruiters zullen voorzieningen met name mogelijk zijn op de zandige delen van de Alde Feanen in verband met de draagkrachtproblematiek. Voorzieningen voor mindervaliden zullen eveneens worden uitgewerkt ten tijde van het opstellen van modules: het detailniveau voert thans te ver. De intentie zal wel in het ontwerpraamplan worden verwoord.

Bijlage 1 : Verslag van de voorlichtings- en inspraakbijeenkomst over de VoorontwerpRaamplan/MilieuEffectRapportage (VOR/MER) herinrichting Alde Feanen , gehouden op 22 september 2003 in Zalencentrum J. Wester te Earnewâld.

Aantal aanwezigen: 104

Nr	Onderdeel	Naam en adres	Vraag / opmerking (reactie in cursief)
1	Landbouw	W.B. Nienhuis Perenbongerd 16 6852 BG Huissen J. Siderius Alle om Slachte 1 9264 TR Earnewâld	Wat zijn de consequenties van het plan voor de landbouwers in het gebied? <i>Antwoord: Er wordt rekening gehouden met de belangen van de landbouw. De situatie in de reeds eerder aangewezen beheers- en reservaatgebieden verandert niet door het plan.</i>
2	Landbouw	H. Kloosterman Feantersdyk 14 9264 TN Earnewâld	Vraagt zich af of hier de verwerving van landbouwgrond, zoals in het verleden gebruikelijk, op vrijwillige basis gebeurt. Merkt op dat G.S. boeren in 1994 de garantie hebben gegeven dat ze niet verplicht zijn om te vertrekken. Vraagt zich in dat licht af waarom de planvorming zo duur moet zijn. <i>Antwoord: De afspraak is dat verwerving op vrijwillige basis gebeurt. Boeren die blijven mogen ook niet gehinderd worden in hun bedrijfsvoering. Indien er op basis van vrijwilligheid geen overeenstemming wordt bereikt, heeft de Landinrichtingscommissie de mogelijkheid om op planonderdelen die beslist gerealiseerd moeten worden de landinrichtingswet toe te passen. Maar momenteel zijn er geen mogelijkheden en is er geen aanleiding om te onteigenen.</i>
3	Landbouw	Ulbe Postma Manjepetswei 6 9216 XC Oudega	Wat is er bedrijfsmatig nog mogelijk met de boerderijen die aan de agrarische sector worden onttrokken? <i>Antwoord: Daar is door de commissie geen antwoord op te geven. Dit is aan de provincie en de gemeente (ruimtelijke ordening).</i>
4	Natuur rietcultuur	Ulbe Postma Manjepetswei 6 9216 XC Oudega	Is er nog ruimte voor de rietcultuur? <i>Antwoord: Beide alternatieven zijn ontwikkeld als twee uitersten in strategieën voor beheer en inrichting. Dit is gedaan om te laten zien hoe het gebied zich zal gaan ontwikkelen. In Maatwerk zal de natuur actief worden beheerd (maaien, beweiden enz.) In Vrije ontwikkeling wordt het beheer losgelaten. Er wordt dan dus niet meer gemaaid. In Maatwerk is veel ruimte voor nieuw rietland en dus ook voor rietcultuur. In Vrije ontwikkeling zal het rietland zich op natuurlijke wijze op daartoe geschikte plaatsen ontwikkelen. Het areaal rietland zal toenemen maar deze nieuwe rietvegetaties worden niet gemaaid. De Landinrichtingscommissie sluit niet uit dat er in het ontwerpplan ruimte zal zijn voor rietcultuur.</i>
5	Natuur moerasbos uitzicht	W. de Haan Manjepetswei 23 9264 TR Earnewâld H. Boermans Manjepetswei 21 9264 TR Earnewâld	Bewoners van de Manjepetswei maken zich zorgen over het moerasbos. Hun huizen liggen op de kaart in het bos. Ze geven aan dat dit o.a. ten koste gaat van het vrije uitzicht over een open landschap, waar zij in sommige gevallen ook bewust voor gekozen hebben toen ze besloten daar te gaan wonen. <i>Antwoord: Voor het recreatiebos is nu een logische grens gekozen. Het openblijven van het zicht op de grens Manjepetswei-Alddyk kan</i>

H. Kernkamp
Manjepetswei 19
9216 XC Earnewâld

W.K. Boonsma
Drieblad 13
2811 EG Reeuwijk

ook beïnvloed worden door toekomstig beheer. Afhankelijk van de regelgeving van de overheid zou dit zodanig beheerd kunnen worden dat er een stuk openheid blijft. Tegen de tijd dat de wandelpaden e.d. uitgestippeld gaan worden zal rekening gehouden worden met de wensen van de bewoners. Wat op de kaart staat is een ruwe schets. Het is ook denkbaar dat de grens op de Manjepetswei komt te liggen. De komende 10 jaar gaat de commissie met de uitvoering van de inrichting aan de gang. De uitvoering vindt plaats door middel van uitvoeringsmodules met een looptijd van vier jaar. Daartoe worden verschillende bestekken gemaakt. De LC gaat ervan uit dat het Raamplan uitgevoerd wordt op vrijwillige basis. Dit vereist veel communicatie met de streek om met elkaar tot overeenstemming te komen. Tegen die tijd zijn er dus weer mogelijkheden voor bezwarenbehandeling.

6	Natuur moerasbos	H. Boermans Manjepetswei 21 9264 TR Earnewâld	Wat moet ik me voorstellen bij een moerasbos? Is dat vergelijkbaar met het bos achter de Reidplûm? <i>Antwoord: Ja; onderdelen van het nieuwe bos zullen een dergelijke uitstraling hebben. Maar dit bos, dat als uitloopgebied voor de bewoners van Earnewâld en de daar vertoevende dag- en verblijfsrecreanten (o.a. It Wiid) bedoeld is, wordt grotendeels aangelegd. Verhoogde lijnvormige grondlichamen ontstaan uit het graven van nieuwe petgaten. Ook kan grond van elders uit het gebied dat vrijkomt door het graven van bijvoorbeeld de nieuwe watergangen of vanuit natuurontwikkelingsplannen (petgaten, plaggen, verflauwen van sloottaluds e.d.) naar het geplande bosgebied gebracht worden. Door de ophogingen kan de waterstand in deelgebieden worden verhoogd waardoor op natuurlijke wijze waterplassen ontstaan. Op de verhoogde landtongen staat dan het bos, en in de tussenruimten zien we riet, moerasvegetatie en water. Het nieuwe systeem van sloten en petgaten krijgt een recreatief medegebruik. Er kan gevaren worden (roeien, kanoën), en in de winter biedt de beschutte omgeving unieke schaatsmogelijkheden. In de bossen zijn mogelijkheden voor wandelen, struinen en fietsen. In de toekomst zou ook onderzocht kunnen worden of er mogelijkheden zijn voor andere lawaaiarme buitensporten. Bij het ontwerp kunnen wensen van bewoners met betrekking tot uitzichtlijnen e.d. worden meegenomen. Voor de uitwerkingen zijn inspraakprocedures van toepassing.</i>
7	Natuur moerasbos	H. Boermans Manjepetswei 21 9264 TR Earnewâld H.. Kernkamp Manjepetswei 19 9216 XC Earnewâld	Vragen zich af of er rekening wordt gehouden met mensen die midden in het gebied wonen in verband met privacy, uitzicht en insecten. Spreken een voorkeur uit voor Vrije Ontwikkeling. <i>Antwoord: Zowel in Vrije ontwikkeling als in Maatwerk is het bosgebied als vast element opgenomen. Met de aanleg van het bosgebied kunnen specifieke wensen van bewoners gemakkelijker worden ingevuld dan in de terreinen met vrije natuurontwikkeling. Zie ook het antwoord op vraag 5 en 6.</i>
8	Natuur moerasbos insecten	J. Steenhuizen Verl. Schrans 7 8932 NJ Leeuwarden W. de Haan Manjepetswei 23 9264 TR Earnewâld H. Boermans Manjepetswei 21	Wat is de kans op malaria in verband met de planning van een moerasbos? Men geeft aan afwijzend te staan tegenover de planning van een moerasbos in de omgeving van het woonhuis in verband met verwachte overlast door insecten. <i>Antwoord: Malaria werd vroeger in Nederland overgebracht door de mug Anopheles maculipennis en dan alleen door de ondersoort Anopheles maculipennis atroparvus. Dit is een mug die alleen in brak water leeft. Malaria kwam vroeger in Nederland dan ook vooral voor in West-Nederland en Noordwest-Friesland. Sinds dertig</i>

jaar is de bij ons de inheemse *Malaria tertiana* volledig verdwenen als gevolg van een combinatie van factoren:

1. De succesvolle medische behandelingsmethode, waardoor het aantal dragers van de malariaparasiet verminderde.
2. De gerichte bestrijding van *Anopheles maculipennis atroparvus*.
3. Verzoeting van het water in Noord-Holland en Friesland, nadat de Zuiderzee is afgesloten, zodat de oppervlakte van het biotoop kleiner werd. Hierdoor nam de populatie-omvang snel af. Bovendien werd *A. maculipennis atroparvus* vervangen door een andere ondersoort, *A. maculipennis messeae*. Deze muskiet kan geen malaria overbrengen.
4. Vervuiling van het oppervlaktewater met insecticiden en fosfaten, waardoor de larven van *A. maculipennis atroparvus* niet konden overleven.

Conclusie: de ontwikkeling van nieuwe moeras en moerasbos in en rond de Alde Feanen levert geen gevaar op voor besmetting met malaria.

9	Natuur Onderhouds- kosten	W.B. Nienhuis Perenbongerd 16 6852 BG Huissen	Hoe hoog zijn de jaarlijkse onderhoudskosten? <i>Antwoord: Deze zijn nog niet bekend. Voor Maatwerk is de inschatting dat die redelijk hoog zullen zijn.</i>
10	Natuur bufferzones	De Boer Sigerswoude 14 9263 TX Garyp	Komen er ook bufferzones rondom het gebied? <i>Antwoord: Van bufferen van het natuurgebied buiten de gebiedsgrens kan geen sprake zijn. Het provinciaal bestuur is daar heel duidelijk over.</i>
11	Natuur Panhuyspoel	E. Jacobi Sigerswâld 6 9263 TX Garyp	Merkt op dat de Panhuyspoel een belangrijk overstromingsgebied en rustgebied is voor ganzen en eenden o.a. omdat het diep water is en lang ijsvrij. Vraagt zich af wat er met het jacht- en visrecht gebeurt dat is geregeld in een contract tussen de gebroeders Jacobi en de fa. Oosterhof. <i>Antwoord: Niet duidelijk is wat hier met 'overstromingsgebied' wordt bedoeld. Als rust- en voedselgebied is de Panhuyspoel inderdaad belangrijk. Zolang de grond in eigendom blijft bij Oosterhof zal het contract niet gewijzigd worden. Bij bestemmingswijzigging van de Panhuyspoel zou dit kunnen veranderen.</i>
12	Natuur Natuur en recreatie	F. de Wolf Oostergostraat 37 9001 CG Grou (mondelijke vraag)	In Gedeputeerde Staten is in het verleden een beheersplan vastgesteld waarbij zowel de doelstellingen Begeleid Natuurlijk als Half Natuurlijk Landschap voor het gebied werden toegekend. Wat zijn eigenlijk voor het westelijk deel de verschillen tussen Maatwerk en Vrije Ontwikkeling ten aanzien van natuur en recreatie? <i>Antwoord: Maatwerk staat voor kleine polders die onafhankelijk van elkaar beheerd worden. Voor elk deelgebiedje wordt een optimaal peil gekozen, en er wordt actief beheerd. De kadehoogte kan bepalend zijn in het landschap. Vrije Ontwikkeling gaat uit van met name grootschalige ecologische processen waar de natuur als het goed is zelf invulling aan geeft. Bij Vrije Ontwikkeling verandert het landschap het meest. Er ontstaat een open landschap en een vergelijkbaar beeld voor zowel het oostelijk als het westelijk deel. Voor de waterrecreatie betekent dit</i>

dat in het huidige vaargebied niet veel verandert, echter aan de oostzijde kunnen nieuwe vaarroutes voor kleine recreatievaarders zoals kanoërs en of fluisterboten ontstaan. Bosvorming zal aan de andere kant ook op grote schaal kunnen ontstaan. Dit kan deels eventueel worden voorkomen door riet te snijden en door te spelen met de waterpeilen binnen de afgesloten polders (bij verdroging ontstaat snel bosontwikkeling).

In het model Maatwerk blijft het huidige beheer gehandhaafd, zodat ook het landschap aan de westkant ongeveer blijft zoals dat nu het geval is. In Maatwerk is het halfnatuurlijke landschap als uitgangspunt gekozen.

Voor de recreatie is de gedachte dat in het westelijk deel een aantal wateren voor grote kruisvaarders en motorboten worden afgesloten of beperkt toegankelijk worden gemaakt. Op deze wateren zullen dan de kleinere boten het alleenrecht hebben. Daarnaast zullen dan ook een aantal wateren worden opengesteld die nu nog gesloten zijn voor de laatstgenoemde categorie. Aan de oostkant is nieuwe ruimte voor de kleinere recreatie vaart.

In het model Vrije ontwikkeling verandert meer. Het beheer wordt gestaakt, zodat op de bestaande rietlanden bos zal gaan groeien. Het landschap zal op de lange duur veranderen in een groot bos met drasse delen, watergangen en plassen. In de Wyldlanden en Laban zal de bosvorming worden belemmerd, door het waterpeil meer laten te variëren en de gebieden voor boezemberging te gebruiken. In Vrije ontwikkeling is het begeleid natuurlijk landschap als uitgangspunt gekozen.

Voor de watersport is dezelfde zonering als in Maatwerk mogelijk, met dit verschil dat er aan de oostkant geen nieuwe ruimte voor de gemotoriseerde watersport geboden kan worden. De mogelijkheden voor de kano worden wel vergroot (zie ook paragraaf 2.1 van de inspraakreactienota).

13	Natuur verlandings	F. de Wolf Oostergostraat 37 9001 CG Grou (mondellinge vraag)	<p>In wat voor soort water denkt men de verlandings te stimuleren en hoe?</p> <p><i>Antwoord: Verlandings is in principe geen doel op zich. Verlandings treedt op wanneer de waterkwaliteit goed is en het waterleven gezond is. Verlandings is dus een graadmeter voor het ecosysteem. Voor het gebied als geheel betekent het: wateren met waterplanten, langs veel oevers in de luwte groeit riet en andere oeverplanten. Binnen Maatwerk is voorzien om dit proces te stimuleren in een paar afgesloten wateren. Dit zal worden gedaan door het peil meer te laten fluctueren, zodat op ondiepe plekken riet kan gaan groeien. Deze ontwikkeling heeft ook tot doel om de broedvogels van verlandingsvegetaties meer biotoop te bieden. Binnen deze groep bevinden zich veel zeldzame en kwetsbare soorten die zonder gerichte maatregelen niet zullen overleven.</i></p>
14	Natuur Verlandings	A.v.d. Burg - N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	<p>Vraagt zich af waarom er nu geen verlandingsvegetatie is, en of dat te maken heeft met het huidige waterbeheer.</p> <p>Ontstaat er bij beide varianten wel een verlandingsvegetatie?</p> <p><i>Antwoord: Er zijn momenteel nauwelijks verlandingsvegetaties vanwege de hydrologische situatie, de vaarbewegingen en de slechte waterkwaliteit (al wordt deze de laatste tijd beter). Feit is dat er een lange periode achter ons ligt die voor verlandings niet gunstig is geweest. In de nieuwe situatie zullen in beide varianten verlandingsvegetaties kunnen ontstaan, al zal dat niet op dezelfde plekken gebeuren. Welk alternatief hiervoor het beste is, is moeilijk te zeggen; het zou ook een combinatie van beide alternatieven</i></p>

kunnen zijn.

15	Natuur Wiïldlânnen	S. Bruinsma De Stripe 8 9264 TW Earnewâld	Wordt de Wiïldlânnen geen bos na verloop van tijd in Vrije Ontwikkeling? <i>Antwoord: Door het peil te laten fluctueren en 's winters extra water te bergen binnen de kaden wordt de ontwikkeling van bos tegengegaan.</i>
16	Vaarweg naar Drachten	P. van Os Mindertslean 29 9264 TX Earnewâld	Vraagt zich af in hoeverre de vaarverbinding ten aanzien van de beroepsvaart over het Prinses Margrietkanaal naar Drachten in de plannen is verwerkt. <i>Antwoord: Dit zit niet in de plannen. In principe wil de commissie natuurlijk rekening houden met plannen die invloed hebben op het gebied. Maar ontwikkelingen waarvan de richting zo onduidelijk is als met betrekking tot deze vaarverbinding zijn moeilijk in te passen. Daarom heeft de commissie bewust besloten dit buiten de planvorming te houden.</i>
17	Vaarweg naar Drachten	J.P. v.d. Molen Dollard 314 9204 CZ Drachten	Wordt de beroepsvaart omgeleid? <i>Antwoord: Verwezen wordt naar het antwoord op de vorige vraag.</i>
18	Waterhuis- houding	H. Jansen De Bolderen 4 9263 TE Garyp	De consequenties betreffende het verschil in waterstand tussen de huidige situatie en de toekomstige situatie zijn niet duidelijk. <i>Antwoord: In de rapporten zijn verschillende kaarten opgenomen waarmee een indruk kan worden gekregen van de veranderingen in de waterhuishouding. Op kaart 2-9 uit het MER-rapport zijn de peilen aangegeven die het Waterschap nu nastreeft. Op de plankaarten 5-2 en 5-3 staan de nieuwe streefpeilen aangegeven. De kleurstelling geeft een indicatie van de drooglegging (verschil tussen maaiveld en slootpeil). Om de te verwachte veranderingen in de grondwatersituatie en daarmee de kansen voor natuurontwikkeling te kunnen voorspellen zijn berekeningen uitgevoerd met een grondwatermodel. De resultaten van deze berekeningen zijn op verschillende kaarten weergegeven. De berekeningsresultaten pretenderen niet om op elke locatie exacte voorspellingen te kunnen doen. Het is onduidelijk op welke aspecten deze vraag betrekking heeft. Een verhoging van de waterstand betekent een kleinere drooglegging voor wegen, bebouwing, landbouw en natuur. Er bestaan richtlijnen voor een minimale drooglegging voor bovengenoemde functies, waarbij geen overlast/schade optreedt. Bij het vaststellen van de peilen is hiermee rekening gehouden.</i>
19	Waterhuis- houding	W.K. Boonsma Drieblad 13 2811 EG Reeuwijk	Wij zijn sinds 1968 in het bezit van de woning Manjepetswei 17 Oudega (S). Er is veel veranderd in die 35 jaar, helaas niet ten goede. Het maaiveld is ca. 60 cm gezakt door verdroging. Toen de boeren om ons heen noodgedwongen weg moesten dachten wij dat de waterstanden in de sloten nu wel hoger zouden komen. Bij navraag bij het Fryske Gea en het Waterschap bleek dat er een peilbesluit op rust dat niet te veranderen was. Er is nauwelijks onderhoud en door de verdroging zijn de vogels ook verdwenen. Het waterschap kan kennelijk alleen uitpompen maar niet water inlaten. Wij geven de voorkeur aan Vrije Ontwikkeling. De vele pomp-gemaaltjes en de dijkjes en waterkeringen verfraaien het landschap ook niet. Bovendien is deze uitvoering veel goedkoper en vergt minder onderhoud. <i>Antwoord: Beide alternatieven zijn denkmodellen, waarbij twee uitersten in beheer en inrichting zijn uitgewerkt. Zowel in Maatwerk</i>

als in Vrije Ontwikkeling zal het waterpeil omhoog gaan. In Maatwerk is het voorgestelde waterpeil en de inrichting vooral afgestemd op de ontwikkeling van rietlanden met water. In Vrije ontwikkeling zal aan de oostkant een landschap van riet – ruigten, plassen, struweel en moerasbos ontstaan. Met beide inrichtingsplannen wordt juist ingezet op peilverhogingen in het natuurgebied. Om dit mogelijk te maken zijn ook compenserende maatregelen in de plannen voorzien om voldoende drooglegging van huizen en wegen in de toekomst te kunnen garanderen. Voor de peilwijziging zal overigens een peilbesluit moet worden genomen volgens de daarvoor geldende procedure.

20	Waterhuis- houding	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Wat zijn de consequenties van een hoger waterpeil voor bewoners en huizen in het oostelijk deel van de Alde Feanen? <i>Antwoord: Voor de huidige woningen blijft het waterpeil gehandhaafd. In de plannen is rekening gehouden met compenserende maatregelen (laagwatersloten en lokale onderbemalingen) om de bestaande drooglegging van huizen en wegen ook in de toekomst te kunnen handhaven.</i>
21	Waterhuis- houding	J.P. v.d. Molen Dollard 314 9204 CZ Drachten	Vraagt zich af hoe het waterpeil binnen de landbouwsloten op peil gehouden kan worden. <i>Antwoord: Het waterpeil in een waterloop kan worden geregeld middels stuwen en gemalen. Er kan gekozen worden uit een vaste of een beweegbare stuw (drijverstuw). Door gebruik te maken van stuwen kan het waterpeil nauwkeurig worden geregeld en kan water langer worden vastgehouden in een gebied.</i>
22	Waterhuis- houding	S. Bruinsma De Stripe 8 9264 TW Earnewâld	Wat wordt in de toekomst het peil bij Vrije Ontwikkeling en Maatwerk in de polder ten noorden van Earnewâld? <i>Antwoord: De peilen worden vastgesteld door het Waterschap en goedgekeurd middels een peilbesluit door de provincie. Zolang de bestemming niet gewijzigd wordt, blijven de peilen gehandhaafd, maar een functiewijziging kan een peilwijziging inhouden. Een wijziging van het peilbesluit verloopt via een officiële aanvraag, waarbij alle belangen afgewogen worden. Dit kent zijn eigen procedure, met ter inzage legging en bezwarenbehandeling. Elke wijziging wordt beoordeeld door het Waterschap en vastgesteld door de provincie.</i>
23	Waterhuis- houding	H. v.d. Wal Tsjerkepaed 23 9264 TG Earnewâld	Vraagt om een toelichting op de kade; hoe komt die er uit te zien? <i>Antwoord: Een kade is nodig als het Offerhausgemaal vervalt. Kadehoogten worden bepaald door het waterpeil (-1.80 bij laagwatercircuit, en -52 bij boezempeil). Daarnaast worden ze ook bepaald door de te verwachten afwijkingen ten aanzien van de gemiddelde peilen, en liggen kadehoogten vast in de leggers van het waterschap. De te verwachten eindhoogte is 70+. De breedte van een kade wordt bepaald door het materiaal dat beschikbaar is om een kade te maken. Een kade van klei kan smaller en steiler worden gemaakt dan een kade van veen. Aan de oostkant zullen de kades een vlakke kruin en een flauw talud (1:3) krijgen, en een hoogte van ca. 1 m boven het waterpeil.</i>
24	Waterhuis- houding	A.Tjassing Mindertsfean 35 9264 TX Earnewâld	Is een gedeeltelijk stuk baggeren geen optie? <i>Antwoord: Er zijn drie verschillende redenen die ten grondslag kunnen liggen aan baggeren; onderhoud, sanering of ecologie. Daarbij wordt onderhoudsbaggerwerk door twee verschillende partijen om twee verschillende redenen uitgevoerd: Het waterschap baggert om de aan- en afvoer van water te waarborgen (alleen hoofdwatgangen), en de gemeente baggert om voldoende</i>

diepgang voor de scheepvaart te garanderen. Daarmee is er dus in een klein deel van de Alde Feanen sprake van onderhoudsbaggeren, namelijk alleen in de hoofdwatgangen en watgangen die van belang zijn voor de scheepvaart. Saneringsbaggerwerk wordt alleen uitgevoerd als er sprake is van een ernstig verontreinigde waterbodem en is niet aan de orde. Baggerwerk vanuit waterkwaliteitsoogpunt is in de Alde Feanen in het verleden wel gebeurd op diverse locaties. Theoretisch zou dit een verbetering moeten opleveren, maar in de praktijk is dit hier niet in voldoende mate aangetoond.

25	Recreatie	A. Wiersma Manjepetswei 12 9216 XC Oudega	Hoe zit het met het type recreatie in welk deel? De focus is te zeer op kanoroutes, maar er is m.i. meer. <i>Antwoord: De Alde Feanen is bekend als een waterrecreatie gebied, vandaar in de herinrichtingsplannen ook nieuwe maatregelen ten behoeve van de waterrecreatie worden genoemd. Een belangrijk uitgangspunt bij het realiseren van recreatievoorzieningen is dat dit in harmonie met het kwetsbare natuurgebied moet worden uitgevoerd. Het ontwikkelen van natuurvriendelijke recreatievormen zoals routes voor kanoërs en fluisterboten kent een hoge prioriteit. Daarnaast worden in beide plannen voorstellen gedaan voor de aanleg van fiets- en wandelpaden. Het voornemen is om deze paden te traceren langs aanlegplaatsen van boten, zodat land- en waterrecreatie op elkaar kunnen aansluiten. Deze tracés zijn nog niet op kaart aangegeven en worden in een later stadium uitgewerkt. In het westelijk deel wordt in beide plannen de aanlegmogelijkheid voor boten uitgebreid. Ook wordt het uitloopgebied rond enkele aanlegvoorzieningen uitgebreid. Aan de oostkant is meer ruimte voor de kleine boten. Ook is er ruimte in en rond de Panhuyspoel.</i>
26	Recreatie	Th. Bijlsma Easterein 3 9263 PA Garyp	Is van mening dat Maatwerk voor de toekomst beter is. Vraagt zich af hoe je ergens kunt gaan wandelen als er geen mogelijkheden als aanlegplaatsen zijn. Als voorbeeld noemt hij de Dwinger. <i>Antwoord: Er wordt momenteel over nagedacht om bij de Dwinger een wandelpad aan te leggen. Hier zal aandacht aan besteed worden, en de commissie zal hier later op terug komen. Het ontwikkelen van zogenaamde land-en waterrecreatieknooppunten heeft onze aandacht.</i>
27	Recreatie zonering	F. de Wolf Oostergostraat 37 9001 CG Grou	Wat wordt bedoeld met 'betere zonering' en wat gaat dat betekenen voor de waterrecreatie? Waar is dat op papier te vinden? <i>Antwoord: Met 'betere zonering' wordt bedoeld een betere verdeling van de recreatiedrukke over het gebied door middel van bijvoorbeeld het scheiden van de grote en de kleine recreatievaart, of middels afsluiten of openstellen van bepaalde watgangen. Het gaat dan niet alleen om de vraag waar je wel en niet mag komen, maar meer om de vraag met welk vaartuig en wanneer dat mag. Het is dan ook mogelijk dat in de toekomst een grotere oppervlakte in het gebied bevaarbaar wordt. Hoe die zonering ingevuld wordt is momenteel nog niet duidelijk; dit is afhankelijk van het alternatief. Ook een werkgroep onder het Nationaal Park buigt zich hier momenteel over. Op papier is daar dus nu nog niets over te vinden.</i>
28	Recreatie ruiterpaden	Ulbe Postma Manjepetswei 6 9216 XC Oudega	Mist de voorzieningen voor de paardensport. <i>Antwoord: Paardensport zou op zich wel in de zandige delen van het gebied passen. Er zijn mogelijkheden aan de oostkant nabij de</i>

Panhuyspoel. Ook het toekomstige moerasbos ten zuiden van Earnewâld biedt wellicht perspectieven.

29	Recreatie	H. Jansen De Bolderen 4 9263 TE Garyp	De locatie van de kanoroute is wel heel 'strak' langs de woonhuizen aan De Bolderen no. 2 en 4. Wat is daarvan het nut/belang en kan dat niet wat (50 of 100 m) verder van de huizen af? <i>Antwoord: De routes zoals ze op de kaart staan aangegeven zijn indicatief en nog niet definitief. Waar de routes exact komen hangt af van de verdere planvorming. In dat traject zal rekening worden gehouden met individuele belangen en zullen de betreffende bewoners nader betrokken worden.</i>
30	Recreatie	H. v.d. Wal Tsjerkepaed 23 9264 TG Earnewâld	Spreekt een duidelijke voorkeur uit voor Maatwerk, met als argument dat de scheiding tussen de grote en de kleine recreatievaart (kruisers of kano/sloep/vlet) in dit alternatief sterk bevorderd wordt. Tevens ontstaat er dan een ontlasting van het bestaande gebied <i>Antwoord: In Maatwerk zitten meer mogelijkheden voor grotere boten in de brede watergangen aan de oostkant van het gebied. In Vrije Ontwikkeling is er aan de oostkant meer ruimte voor kleine bootjes als kano's en roeiboten.</i>
31	Recreatie	O. Burggraaff Hegewei 7 9218 VA Opeinde	Spreekt een lichte voorkeur voor Vrije Ontwikkeling uit. Vraagt of zijn inschatting juist is dat bij Maatwerk de recreatie meer kansen krijgt. <i>Antwoord: In Maatwerk is er meer ruimte voor het bevaarbaar worden van de oostelijke kant van het gebied. De verwachting is dat het aantal mensen zal toenemen en dat de recreatie mogelijk deels verschuift van west naar oost. Daarbij gaat de commissie er dus van uit dat het drukker wordt, maar dat de aanwezige recreanten ook beter verdeeld worden over het gebied.</i>
32	Recreatie	W. de Haan Manjepetswei 23 9264 TR Earnewâld	Spreekt een voorkeur uit voor ontsluiting van de Ringvaart voor kleinere boten zoals pramen en skûtsjes, en het doortrekken van deze ontsluiting naar de Panhuyspoel. <i>Antwoord: De Panhuyspoel is in plan Maatwerk bereikbaar voor de kleine boten (dus niet voor pramen en skûtsjes).</i>
33	Recreatie	A.Wester-Koopmans Wiidswei 7 9264 TH Earnewâld	Is van mening dat Vrije Ontwikkeling een saai beeld zal opleveren in de toekomst, dat ook voor het toerisme een teruggang zal betekenen. 'Goedkoop' zal dan uiteindelijk 'duurkoop' blijken. <i>Antwoord: Behalve persoonlijke voorkeuren zal ook geld bepalend zijn; welk alternatief uiteindelijk voor dit gebied te realiseren is, is mede afhankelijk van de beschikbare financiën.</i>
34	Recreatie Panhuyspoel	A.Tjassing Mindertsfean 35 9264 TX Earnewâld	Is van mening dat de Panhuyspoel een gevaarlijke locatie is voor recreatie (wellen, kolken en extreme dieptes). <i>Antwoord: Er is onlangs een aanvullende vergunning verstrekt, en de diepte gaat wel tot 20 meter. Het gaat hier om een insnijding in een dik keilempakket. Qua diepte en temperatuur zou het inderdaad gevaarlijk kunnen zijn. Bij de uitwerking van de inrichtingsplannen zal rekening gehouden moeten worden met veiligheidseisen en gezondheidsrisico's. Maar recreatie hier heeft ook vooral positieve kanten, zoals een goede waterkwaliteit, en goed waterdoorzicht en een betere veiligheid door legalisering.</i>
35	Recreatie	N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	De commissie heeft de opdracht verdroging tegen te gaan, en de mogelijkheden voor recreatie te verruimen. Op de kaart is te zien dat dit zich voornamelijk in het oosten van het gebied afspeelt.

(mondelinge vraag)

Daar wonen mensen die hier speciaal zijn gaan wonen omdat ze de rust zoeken. In hoeverre is duidelijk dat de druk in het westelijk deel daadwerkelijk afneemt? Is er een indicatie hoe groot de verwachte groei in de recreatie wordt? Waarom is niet overwogen een stiltegebied te houden aan de oostkant en de drukte te concentreren aan de westkant? Daar kunnen wel wat gebieden die nu afgesloten zijn voor publiek opengesteld worden.

Antwoord: De commissie bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende belangen, waarvan natuur (It Fryske Gea) er ook één is. Als het plan aanleiding zou geven te verwachten dat de recreatiedruk enorm toe zou nemen, dan zou dat betekenen dat It Fryske Gea zijn belang niet zou hebben doen gelden. Vooral nog ziet het er niet naar uit dat het plan aanleiding geeft dat de recreanten massaal zullen toestromen. Bovendien zijn er in het plan voor het nabijgelegen Swette de Burd ook mogelijkheden voor recreatief medegebruik gerealiseerd. Er is ten aanzien van de recreatiedruk een soort nul-meting uitgevoerd (Recreatie-onderzoek Nationaal Park i.o. de Alde Feanen, door Van der Tuuk, januari 2003). Maar het is moeilijk om op basis van de huidige gegevens en trends een goede voorspelling te doen. Algemeen heerst wel het idee dat als je de economische positie van Earnewâld wilt behouden, je iets aan de huidige recreatievoorzieningen moet doen. Want als je de situatie op het huidige niveau handhaaft kan het ook zo zijn dat Earnewâld aan interesse voor de recreatie inboet. Het opgenomen bosgebied met een verscheidenheid aan recreatieve mogelijkheden vormt een belangrijke uitbreiding. Vanuit de Landinrichtingscommissie en vanuit het Nationaal Park kunnen er afspraken gemaakt worden, en kan er sturing gegeven worden aan de inrichting van de recreatie in het gebied. Wil je de recreatie minimaal op niveau houden, zul je mee moeten groeien met de veranderende wensen van recreanten en bijvoorbeeld meer diverse vormen van recreatie moeten bieden. Dit om het mogelijk te maken dat mensen bijvoorbeeld water- en landrecreatie kunnen combineren. Doordat aan de oostkant terrein aangekocht en toegevoegd wordt aan de bestaande natuur ligt het voor de hand dat daar de mogelijkheden liggen voor natuurontwikkeling en inrichting ten behoeve van wensen met betrekking tot de recreatie.

Het inrichten van de westkant voor grootschalige recreatie heeft belangrijke nadelen voor de bestaande natuur aldaar waarvan het belangrijk gevonden wordt dit in stand te houden vanwege de zeldzame soorten. De natuur aan de oostkant zal zich voor een belangrijk deel nog moeten gaan ontwikkelen. Wel is het zo dat zeker niet uitgesloten wordt dat ook aan de westkant ten behoeve van een betere zonering bepaalde delen van het gebied in de toekomst opengesteld zouden kunnen worden.

Als het maar om een paar procenten verbetering gaat (afname recreatiedruk in het westelijk deel) is het dan verantwoord om er zo veel geld voor uit te geven? En de commissie kan dit toch sturen?

Antwoord: Het is een wens van het Provinciaal Bestuur om meer recreatief medegebruik in dit gebied te stimuleren. Daarbij is de duurste variant van een plan voor dit gebied is al afgevallen (Voor de Boezem). De commissie kan sturen, maar vraagt o.a. door middel van deze avond ook om de mening van betrokkenen. De verschillende varianten hebben verschillende consequenties voor het gebied, ten aanzien van verschillende doelstellingen zoals natuur en recreatie. Wil je bijvoorbeeld meer motorboten dan zou je voor Maatwerk moeten kiezen. Deze verschillen en consequenties zijn in de VOR/MER duidelijk omschreven, en u mag meepraten over de keuze. De meningen zijn op dit moment nog niet uitgekristalliseerd. De commissie heeft momenteel nog niet gekozen.

Een alternatief kan nog zijn dat je aan de oostkant alleen fluisterbootjes toelaat.

Antwoord: De commissie hoort graag uw mening, en zal ook met een plan kunnen komen waaruit delen van de beide varianten gecombineerd worden. Zonering van de recreatievaart is een van de zaken die nader uitgewerkt gaan worden. De mogelijkheden voor zonering, en dus bijvoorbeeld het toelaten van alleen fluisterboten in een deel van het gebied, is afhankelijk van de gekozen variant en de handhaafbaarheid. Alde Feanen is daarbij een lastig gebied omdat je er (in tegenstelling tot bijvoorbeeld Noordwest Overijssel) van alle kanten in kunt.

36	Recreatie woonboten	J. Steenhuizen Verl. Schrans 7 8932 NJ Leeuwarden	Vraagt zich af wat er in de plannen met de woonboten aan de Krúsdobbe gebeurt. <i>Antwoord: In het verleden waren plannen heel precies, nu zijn ze veel globaler van aard. Bij de nieuwe vorm van landinrichting gaat de discussie eerst om de hoofdlijnen, en in de stap daarna, bij de zgn. modules, om de details. Vragen met betrekking tot de exacte locatie van de woonboten komen in een later stadium aan de orde, wanneer op basis van een goedgekeurd raamplan duidelijkheid is over de eventuele wijzigingen met betrekking tot de vaarten.</i>
37	Recreatie zonering	J. Steenhuizen Verl. Schrans 7 8932 NJ Leeuwarden	Is van mening dat de huidige zonering in het westelijk deel van de Alde Feanen zo moet blijven. Spreekt zijn voorkeur voor Vrije Ontwikkeling uit. <i>Antwoord: De uiteindelijke zonering staat nog niet op papier. Het idee is wel dat, als er aan de oostkant nieuwe kansen voor recreatie ontstaan er aan de westkant iets aan zonering kan worden gedaan juist omdat daar een knelpunt ten aanzien van de drukte wordt geconstateerd. Men wordt uitgenodigd om hier iets van te vinden en dat aan de commissie kenbaar te maken.</i>
38	Recreatie	F. de Wolf Oostergostraat 37 9001 CG Grou	Het vroegere Recreatieschap De Lege Midden maakte een plan voor herstel van de vroegere vaarverbinding voor kleinere boten (16 m2 e.d.) tussen de Rengerspôle en de Holstmar. Kan dit plan nog worden ingebracht? <i>Antwoord: Door de nieuwe vaarweg wordt een eenheid natuurgebied versnipperd. Dit staat haaks op het natuuruitgangspunt om zo groot mogelijke eenheden te maken en/of te behouden. Daarbij zou dit ook de rust te veel verstoren en is dus niet gewenst.</i>
39	Recreatie/ Economie	W.B. Nienhuis Perenbongerd 16 6852 BG Huissen	Spreekt een voorkeur uit voor Maatwerk. Is van mening dat dit voordelen biedt vanwege uitbreiding van de kleine recreatievaart, kano's en kleine motorbootjes. Daardoor zal er ook een economisch voordeel zijn voor de middenstand. <i>Antwoord: In beide plannen krijgt de kleine recreatievaart nieuwe impulsen en uitbreiding. Dit zal gunstig zijn voor de plaatselijke middenstand.</i>
40	Algemeen	U. Postma Manjepetswei 6 9216 XC Oudega	Wat is de te verwachten overlast tijdens de uitvoering? <i>Antwoord: Veel van het uitvoerend werk ligt buiten de wegen en de bewoning. Ongetwijfeld zal plaatselijk enige hinder ontstaan bij de realisatie van de plannen (geluids- en wateroverlast, wegafzettingen, bouwverkeer).</i>
41	Algemeen	A. Wiersma Manjepetswei 12 9216 XC Oudega	Is van mening dat in Maatwerk veel meer rekening gehouden kan worden met individuele problemen voor bestaande bebouwing, bijvoorbeeld door het verhogen van de grondwaterstand. Ook kan

eventuele recreatie-overlast in dat plan lokaal worden geconcentreerd.

Antwoord: Bij beide plannen wordt rekening gehouden met de huidige bebouwing. In Vrije ontwikkeling zitten dezelfde maatregelen om overlast en schade aan wegen en bebouwing te voorkomen.

42	Economie	A. Wiersma Manjepetswei 12 9216 XC Oudega	Naast de kosten, die overigens voor 10 jaar weinig van elkaar verschillen, zijn er ook opbrengsten. Ik vraag mij af in hoeverre dit meegenomen is. Maatwerk lijkt hier veel beter rekening mee te houden, maar waarmee dan precies? <i>Antwoord: Het gaat dan om opbrengsten van te oogsten gewas en verpachtingen, en opbrengsten uit de recreatie.</i> In Vrije ontwikkeling zijn er alleen opbrengsten uit de recreatie.
43	Financiën	O. Burggraaff Hegewei 7 9218 VA Opeinde	Hoeveel geld is er beschikbaar? <i>Antwoord: Hiervoor verwijzen wij u naar het antwoord op vraag 45. De beschikbaarheid van geld is niet zo dat de benodigde bedragen klaarliggen. Per deel of deelgebied zal geld worden gezocht bij diverse partijen.</i>
44	Schadevergoeding	H. Jansen De Bolderen 4 9263 TE Garyp	Niet duidelijk is of er budget is voor mogelijke schade aan bedrijven of woningen door de veranderde waterhuishouding. Als voorbeeld wordt genoemd een huis aan de Bolderen dat 20 cm is verzakt door bemaling, en dat helemaal opnieuw gebouwd moet worden. <i>Antwoord: Het veranderen van waterstanden heeft invloed op de omgeving. Bij veranderingen wordt in principe de waterhuishouding rond de bebouwing in stand gehouden via bijvoorbeeld speciale sloten rondom het betreffende gebouw. Bij Vrije Ontwikkeling wordt de waterstand generaal gezien verhoogd. Dit zal geen negatieve invloed hebben op de fundering van de bebouwing.</i> <i>Er is geen geld opgenomen om schade uit het verleden te herstellen. Wel om toekomstige schade door functieveranderingen te minimaliseren.</i>
45	Financiering	Sieswerda Lange Singel 9 9243 KJ Bakkeveen	Wat zijn de geschatte totale kosten (inclusief inflatie) voor rekening van de provincie Fryslân bij beide varianten? <i>Antwoord: De financiering van de uitvoering van een raamplan geschiedt in delen, op grond van relatief kortlopende modules (planonderdelen). Planuitvoering zal op basis van cofinanciering door verschillende partijen (EU, Rijk, Provincie, Gemeente, Waterschap, etc.) tot stand moet komen.</i>
46	Kaart	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Constaateert omissies in de legenda van de kaarten: een aantal symbolen ontbreken, bv. honingraat en ⊕ teken. Heeft een grote behoefte aan duidelijke kaarten. <i>Antwoord: Omissies zullen aangepast worden. Duidelijke gedetailleerde kaarten komen pas bij de uitwerking van de plannen in modules. Bij een raamplan gaat het om de hoofdlijnen. Dat is op een kaart, waar een lijn of een punt altijd een exacte locatie heeft, moeilijk over te brengen.</i>
47	Kaart	A. Tjassing Mindertsfean 35 9264 TX Earnewâld	De oude legakkers in de Peulepetten zijn een verrijking voor de vogel- en visstand. Vanwaar de kruisjes op de kaart op deze plekken? <i>Antwoord: De kruisjes op de kaart staan voor maatregelen ten behoeve van de oeverbescherming alhier. De landinrichtingscommissie wil door het aanbrengen van</i>

oeverbescherming de oude legakkers in het gebied behouden. De commissie deelt uw mening dat deze oude legakkers een verrijking voor de vogel- en visstand betekenen.

48	Kaart	E. Oenema De Bolderen 3 9263 TE Garyp (Earnewâld)	Er staat een fout op de kaart die verwarring scheidt: het woord 'Nonnepaed' is verkeerd geplaatst. <i>Antwoord: Dit zal worden aangepast.</i>
49	Procedure	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Hoe definitief zijn de getrokken vaarten/kanoroutes op de kaart? Wanneer worden ze definitief vastgesteld? De kanoroute loopt bijna door mijn tuin! <i>Antwoord: De routes en vaarten op de kaart zijn niet in detail aangegeven. De uitwerking komt in de volgende fase.</i>
50	Procedure	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Waarom zijn de bewoners van het oostelijk deel van de Alde Feanen niet vertegenwoordigd? Daar immers vinden de cruciale veranderingen plaats. Daar is nu rust en wordt het straks drukker om het huidige bestaande westelijke deel te ontlasten. <i>Antwoord: Landinrichtingscommissieleden die vanuit de gemeente zitting hebben nemen de belangen van de bewoners mee. Bovendien zijn sommige commissieleden behalve lid vanuit hun functie, ook bewoner van het gebied.</i>
51	Procedure	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Betreffende de inspraakprocedure: Welke data zijn van belang voor het maken van bezwaar, en welke als eerste? Hoe wordt dit aangekondigd? <i>Antwoord: In de folder is de procedure in hoofdlijnen aangegeven; de inspraakprocedure heeft in verschillende dag- en nieuwsbladen gestaan.</i>
52	Procedure	G. Kooi De Geasten 7 9216 XT Oudega	Wat gebeurt er als de eigenaar niet akkoord gaat met beide plannen? Hoe nu verder? Heeft mondeling gereageerd op een fout op de kaart ten aanzien van het beheersgebied; dat is volgens hem 35 ha groot. <i>Antwoord: Op de plannen kan worden gereageerd. Daarna wordt een aangepast plan gemaakt dat ook weer in de inspraak gaat. Het zuidoostelijk deel van het gebied blijft beheersgebied en zal niet worden ingericht. De kaart is wat dat aangaat niet correct.</i>
53	Procedure	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Is het noodzakelijk dat het bestemmingsplan gewijzigd wordt? <i>Antwoord: In de toekomst zou het bestemmingsplan op basis van de inrichtingsplannen kunnen worden aangepast. Maar aanpassing van het bestemmingsplan is een gemeentelijke afweging. Procedures in het kader van de Ruimtelijke Ordening staan los van de landinrichting en zijn een zaak tussen provincie en gemeente.</i>
54	Procedure	W. de Haan Manjepetswei 23 9264 TR Earnewâld	Vraagt om het toesturen van het eerste plan met de locatie van het dorpsbos bij de Koaidyk en Manjepetswei, zodat hij als bewoner hier een beter idee van kan krijgen. <i>Antwoord: Het ligt in de bedoeling om de uitgewerkte plannen aan de streek cq. de bewoners voor te leggen. Voor uitvoering worden de plannen gepubliceerd en dan bestaat ook weer de mogelijkheid om in te spreken.</i>
55	Schadevergoeding	W.K. Boonsma Drieblad 13 2811 EG Reeuwijk	Wijst op planschade, in verband met de planning van het moerasbos in de buurt van woningen. <i>Antwoord: Planschade wordt bij de gemeente ingediend en door</i>

een commissie behandeld.

56	Procedure	H. Boermans Manjepetswei 21 9264 TR Earnewâld	Vraagt wie de taken van de NNBT overneemt als meedenkende partij. <i>Antwoord: De belangen van de recreatie worden in de landinrichtingscommissie vertegenwoordigd door de heer Westerhof.</i>
57	Procedure	H.. Kernkamp Manjepetswei 19 9216 XC Earnewâld	Vraagt zich af of hij als bewoner inspraak heeft over alles wat hem direct raakt, zoals de positie van paden, hoeveelheden toeristen, etc. En of er mogelijkheden zijn voor compensatie. <i>Antwoord: Een brede inspraak wordt gevolgd. Bij de uitwerking van plannen wordt gekeken naar de reacties en geprobeerd die indien mogelijk in de plannen te verwerken. (Zie ook het antwoord op vraag 51 en 52).</i>
58	Procedure	A.v.d. Burg – N. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp	Zijn de rapporten alleen ter inzage of zijn ze ook te koop? Wat is de prijs? <i>Antwoord: De plannen liggen ter inzage en ook is er zeer uitgebreide informatie op de CDROM. De CDROM wordt op aanvraag gratis toegezonden.</i>

Bijlage 2 : Verslag van de voorlichtings- en inspraakbijeenkomst over de VoorontwerpRaamplan/MilieuEffectRapportage (VOR/MER) herinrichting Alde Feanen, Gehouden op 23 september 2003 in Zalenaccomodatie De Skippersseal te Oudega

Aantal bezoekers: 59

Onderdeel	Naam en adres	Vraag / opmerking (reactie in cursief)
1 Landbouw	F. Vaatstra Wolwarren 16 9216 XM Oudega	Wat gebeurt er met bestaande bedrijven die midden in het gebied zitten? Zoals het plan nu op de kaart staat, blijft er niets van mijn bedrijf over (kalvermesterij en paardenhouderij). <i>Antwoord: Er wordt in principe rekening gehouden met de belangen van de landbouw. De afspraak is dat verwerving op vrijwillige basis gebeurt. Er zijn geen mogelijkheden om te onteigenen. Boeren die blijven, mogen niet gehinderd worden in hun bedrijfsvoering.</i>
2 Natuur Flora- en Faunawet	J.N. Boosman/ W.J.M. Trumpie Koaidyk 5 9264 TT Earnewâld	In het plan Maatwerk zal bij het bevaarbaar worden van de sloot langs Alle-om-Slachte de daar aanwezige Krabbescheervegetatie verdwijnen. Hierin is de in Nederland vrij zeldzame Groene glazenmaker aangetroffen, die voor zijn voortplanting is aangewezen op Krabbescheer. Ook deze zal hier dan verdwijnen. Mag dat vanuit de nieuwe Flora- en Faunawet? <i>Antwoord: Dat mag inderdaad niet. Dit voorstel zal dus in het uiteindelijke plan inderdaad niet letterlijk overgenomen kunnen worden vanwege natuur- en milieueffecten.</i>
3 Natuur Verdroging	W. Verduijn It West 67 9216 XD Oudega	Het gebied verdroogt nu. Wat is het effect ten aanzien van verdroging voor de beide scenario's? <i>Antwoord: De hydrologische effecten van de plannen zijn doorgerekend met een grondwatermodel. Op basis van de uitkomsten zijn natuurkansenkaarten gemaakt (6-7 t/m 6-9) Aan de hand van deze kaarten kan worden vastgesteld dat de kansen voor natte natuur in beide scenario's toenemen. Bij Maatwerk vormen de kanalen belangrijke aanvoeren om verdroging tegen te gaan. In Vrije Ontwikkeling wordt het waterpeil generaal gezien verhoogd. Algemeen gesteld wordt in beide scenario's gestreefd naar een peilverhoging in natuurgebieden. Dat betekent dat de verdroging hoe dan ook wordt teruggedrongen.</i>
4 Natuur moerasbos	J. Boonsma-Fok Drieblad 13 2811 EG Reeuwijk	Is van mening dat er geen moerasbos moet komen achter Manjepetswei 17,19,21 en 23. Daar zouden weilanden moeten blijven, waar ook reeën grazen. Een moerasbos tussen buitenplaats It Wiid en de Manjepetswei zou eventueel wel kunnen. <i>Antwoord: Het bos op de kaart is indicatief ingetekend. De grens van het bos kan ook heel goed op de Manjepetswei komen te liggen. Het bos is een schuilplek voor de reeën. In het bos zijn ook open grazige gebieden.</i>
5 Natuur ganzen	J. Boonsma-Fok Drieblad 13 2811 EG Reeuwijk	Vandaag genoten we weer van duizenden grauwe ganzen die kwamen rusten en foerageren. Komen de weilanden te vervallen dan zullen de ganzen uitwijken naar de weilanden van de boeren. <i>Antwoord: Dat klopt. De natuurterreinen in het plan maatwerk bieden voedsel en rust mogelijkheden. In de zomer is in het plan Vrije ontwikkeling een toename van fourageer- en ruigebied voor de Grauwe Gans.</i>

6	Natuur meeuwen	J. Boonsma-Fok Drieblad 13 2811 EG Reeuwijk	<p>We genieten al 35 jaar van ons plekje in Friesland, Manjepetswei 17 te Oudega. Als oude Leeuwarders hadden we behoefte om af en toe in de buurt van Eernewoude te zijn, waar we in oorlogstijd al kwamen. Eerst kwam de Jan Durkspolder; een mooi natuurgebied waar zich ook een meeuwenkolonie vestigde. Bij de ontwikkeling van de Lytse Mar vestigde zich ook hier een meeuwenkolonie. De weidevogels die nog broedden in de weilanden achter de Manjepetswei 17, 19, 21, 23 zagen hun eieren en jongen geroofd worden door de meeuwen. De moerasplassen-ontwikkeling achter de woonpanden zal waarschijnlijk ook weer meeuwen trekken.</p> <p><i>Antwoord: Op alles wat nat is komen meeuwen af. Toch is het aantal kokmeeuwen meer dan gehalveerd in de Alde Feanen. Dit heeft voornamelijk te maken met activiteiten van de mens. We kunnen het aantal mensen niet sturen, maar misschien wel de manier waarop ze komen. De zorgen om de weidevogels worden gedeeld en in het plan voor het gebied moet hiervoor voldoende ruimte gecreëerd worden.</i></p> <p><i>Beide planalternatieven zijn gericht op de uitbreiding en versterking van natte natuur met rietland en ondiepe plassen en wateren. (zoals de kern van het huidige natuurgebied) Dit betekent dat ook de vogelbevolking zal verschuiven naar meer water en moerasvogels. Deze keuze komt voort uit de doelstelling en opdracht die de Landinrichtingscommissie heeft gekregen van het provinciale bestuur: Ontwikkel een volwaardig laagveen natuurcomplex. Ook landelijk is dit bepaald. Door de ministers van LNV en VROM zijn over heel Nederland een aantal kerngebieden aangewezen waar het specifieke planten- en dierenleven van de laagveenmoerassen versterkt moet worden. De Alde Feanen is een van die kernen.</i></p>
7	Natuur	W. Verduijn It West 67 9216 XD Oudega	<p>Spreekt zijn voorkeur uit voor Vrije Ontwikkeling, vanwege een groter aaneengesloten natuurgebied met eenzelfde soort natuur.</p> <p><i>Antwoord: De schaal- en maatvoering van grote eenheden geeft dit plan inderdaad een grote natuur- en landschappelijke waarde.</i></p>
8	Natuur	J. Calsbeek M.de Beneystraat 5 8919 BE Leeuwarden	<p>Als het doel is een oplossing te vinden voor een natuurgebied welke ook duurzaam is, dan valt Maatwerk af. De opdeling in kleine stukjes zal leiden tot een onnatuurlijk gebiedsbeeld. Bovendien, als de meest natuurlijke oplossing de goedkoopste is lijkt de keuze toch duidelijk?</p> <p><i>Antwoord: Het is niet zo dat bij Maatwerk de natuur er bekaaid van af komt. Sterker nog: het is zelfs zo dat voor behoud van kwetsbare natuur Maatwerk eigenlijk de betere variant is. Wel heerst over het algemeen het idee dat op de langere termijn bij grotere eenheden de ecologische processen beter tot hun recht komen. Maar het is zeker geen uitgemaakte zaak dat voor natuur Vrije Ontwikkeling beter zou zijn.</i></p> <p><i>De uiteindelijke keuze voor het gebied hangt niet alleen af van het geld, maar ook van een aantal internationale verdragen en afspraken over het behoud van planten en dieren. De rijkdom aan planten en dieren en het karakteristieke landschap is mede te danken aan het menselijke gebruik (vervenen, riet snijden, hooien, beweiden). Om het gebied geschikt te houden en waar mogelijk geschikt te maken voor een aantal planten en diersoorten en vegetaties zullen gedeelten regelmatig moeten worden gemaaid. In andere gedeelten is ingrijpen weer minder gewenst. Er is dus een deskundig en geregeld beheer nodig en een genuanceerde benadering van het geheel. Hier doe je wat, daar laat je wat.</i></p>

9	Natuur Moerasbos	J.N. Boosman/ W.J.M. Trumpie Koaidyk 5 9264 TT Earnewâld	<p>Spreken hun voorkeur uit voor Vrije Ontwikkeling en vinden het moerasbos een aanwinst voor de toeristen van het bungalowpark en de camping omdat ze dan een ommetje kunnen lopen. Wel vragen ze de commissie om bij de inrichting rekening te houden met hun behoefte aan privacy, en de paden op flinke afstand van de tuin te maken. Omdat ze het uitzicht over de weilanden tot aan de Wijde Ee en de Headamsbrêge dreigen te verliezen (hun huis ligt op ongeveer 8 meter afstand van de begrenzende sloot) doen ze een voorstel voor de begrenzing van het moerasbos. Ze vragen of het mogelijk is om het moerasbos een sloot westelijker dan de Koaisloot te begrenzen. En als dat niet kan om dan vóór het huis enkele flinke petgaten te maken (die niet toegankelijk zijn voor recreanten), liefst met de opening naar de kant van het huis, zodat het zicht niet belemmerd wordt door een rietkraag.</p> <p><i>Antwoord: Het moerasbos voorziet zeker in een behoefte in dit gebied. In een besloten landschap kun je meer mensen kwijt dan in een open landschap (men stoort zich niet gauw aan de aanwezigheid van andere mensen).</i></p> <p><i>Hoe het moerasbos precies wordt gesitueerd, is nog niet duidelijk. Een logische grens is de Manjepetswei. Ieder heeft nog de kans om er het zijne van te vinden. Het gaat hier om een plan op hoofdlijnen. Bij de nadere invulling van de plannen voor het moerasbos zal met de betrokkenen worden overlegd. (Zie ook de vragen 5 t/m 8 van de voorlichting in Earnewâld).</i></p>
10	Natuur kwelwater	J.N. Boosman/ W.J.M. Trumpie Koaidyk 5 9264 TT Earnewâld	<p>In beide plannen is niet duidelijk hoe kwelwater van de hoge gronden benut kan worden voor de natuurgebieden.</p> <p><i>Antwoord: Kwelwater komt altijd naar boven op plekken met de minste weerstand. Dus in principe niet op de hoger gelegen gronden van de natuurgebieden, maar in de sloten van laaggelegen landbouwpolders daaromheen. De Bolderen is een laaggelegen polder in de Alde Feanen waar momenteel wel kwel plaatsheeft. Dit is ook botanisch gezien de meest kansrijke plaats om kwelwater optimaal te benutten.</i></p> <p><i>Op de natuurkansenkaarten (6-7 t/m 6-9) zijn de kwelcondities voor en na inrichtingsmaatregelen aangegeven. Binnen het natuurgebied gaat het met name om lokale kwelstromen tussen gebiedjes met verschillend peil. De kwel vanaf de hogere gronden bij Oudega manifesteert zich hoofdzakelijk ten oosten van het natuurgebied.</i></p>
11	Natuur weidevogels	Bouke de Bruin Oudegaasterdyk 3 9216 VN Oudega Vogelwacht Oudega	<p>Waarom wordt eerst landbouwgrond met een 'rijke' weidevogelstand aangekocht, waarna deze gronden door 'extreem' extensieve beheersmaatregelen zodanig worden verarmd en verruigd dat de weidevogels zich daar niet meer kunnen handhaven? In het kader van artikel 2 van de Flora en Faunawet heeft de grondeigenaar een zorgplicht. Dit geldt vooral voor de kwetsbare rode-lijst soorten zoals grutto, etc. Ons inziens gaat dit ten koste van de weidevogels en gebeurt dit zeer geleidelijk al in de voorbereidende fase.</p> <p><i>Antwoord: It Fryske Gea richt zich zolang de plannen niet duidelijk zijn op weidevogels. En als ze dat niet doet krijgt ze ook geen beheerssubsidie. Bovendien heeft It Fryske Gea van doen met de Vogel- en Habitatrichtlijn. Ook in deze Europese richtlijnen staan verplichtingen ten aanzien van beheer waaraan voldaan moet worden.</i></p> <p><i>Op bepaalde plekken leken de potenties goed, maar in de praktijk</i></p>

bleek dat weidevogels daar niet meer zitten. Waarom is niet helemaal duidelijk. Waarschijnlijk heeft dit te maken met een complex aan factoren. De vraag naar meer aandacht voor de weidevogels is terecht. Zowel in Vrije Ontwikkeling als in Maatwerk (of in een samen te stellen variant daarvan) zijn mogelijkheden voor aandacht voor de weidevogels, maar Maatwerk scoort beter wat dat betreft.

Kanttekening hierbij is dat beide plannen gericht zijn op de doelstelling die door de provincie is geformuleerd: ontwikkel een volwaardig laagveen natuurcomplex. Ook landelijk is dit bepaald. Door de ministers van LNV en VROM zijn over heel Nederland een aantal kerngebieden aangewezen waar het planten en dierenleven van de laagveenmoerassen versterkt moet worden. De Alde Feanen is een van die kernen.

Beide planalternatieven zijn gericht op de uitbreiding en versterking van natte natuur met rietland en ondiepe plassen en wateren (zoals de kern van het huidige natuurgebied). Dit betekent dat ook de vogelbevolking zal verschuiven naar meer water- en moerasvogels. Hiertoe behoren diverse rode lijstsoorten en aandachtsoorten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn.

12	Natuur Boezem- water	J.N. Boosman/ W.J.M. Trumpie Koaidyk 5 9264 TT Earnewâld	Ons is niet duidelijk hoe het boezemwater, dat voor de natuur niet schoon genoeg is, buiten de natuurgebieden wordt gehouden. <i>Antwoord: Aan de oostkant zal in Vrije ontwikkeling geen boezemwater worden binnengelaten. In Maatwerk zal een kwalitatieve waterscheiding (luchtbellenscherm) het boezemwater tegenhouden. De voeding zal vooral door regenwater en gebiedseigen water uit het landbouwgebied ten oosten van de herinrichting plaatsvinden.</i>
13	Natuur bufferzône	F. Algra Westersanning 2 9216 XH Oudega Mts. A. en J. Jacobi Sigerswâld 11 9263 TW Garyp	Komen er bufferzones tussen natuur en landbouw en hoe groot zijn die? <i>Antwoord: Er is geen sprake van buffering buiten de grens van het gebied, en mochten er wel buffers komen, dan komen ze niet op landbouwgrond.</i>
14	Natuur Ganzen	F. Algra Westersanning 9 9216 XH Oudega	Vraagt zich af of er ten aanzien van het overzomereren van de ganzen ook rekening gehouden wordt met de boeren die daar last van hebben. <i>Antwoord: Het plan gaat er van uit dat op vrijwillige basis grond aangekocht wordt, en er zijn geen mogelijkheden om te onteigenen. Ook mogen zittende agrariërs niet gehinderd worden in hun bedrijfsvoering. Het kan natuurlijk voorkomen dat ganzen buiten de grens van het gebied neerstrijken. Agrariërs die hier mee te maken krijgen kunnen zich het beste wenden tot hun standsorganisatie.</i>
15	Recreatie Fietspaden	M.A. van Staveren- Klasema Roundeel 62 9216 XA Oudega	Voor de bewoners van het gebied is het wel fijn te weten waar de fietsroutes zijn gepland. <i>Antwoord: De verschillende fietspadentracés zijn nog niet uitgewerkt en kunnen daarom nog niet op kaart worden gezet. Tussen de woonkernen Oudega en Earnewâld zullen onderlinge verbindingen worden gerealiseerd, deels via de toekomstige recreatiegebieden (het moerasbos en de Panhuyspoel). In totaal zal ongeveer 22 km fietspad worden aangelegd.</i>

Over de uitwerking van de plannen komt inspraak.

16	Recreatie Meer bij Oudega	I.van Hall- de Knoop Fabrykswei 10 9216 WS Oudega W.S.V. Oudega e.o.	<p>Wordt er bij het plan voor de herinrichting rekening gehouden met het plan om bij Oudega een meer te realiseren? Een dergelijk meer zal in onze visie het natuurgebied kunnen ontlasten (minder recreatievaart). Een dergelijk meer zal ook de veiligheid op het water bevorderen, omdat er dan meer ruimte is buiten de vaargeul voor de beroepsvaart.</p> <p><i>Antwoord: De commissie is al langer bezig met planvorming ten behoeve van de herinrichting van de Alde Feanen. De gemeente Smallingerland is pas sinds een jaar met het plan voor een meer bezig; de gemeente en de commissie gaan op dit moment nog ieder een geheel eigen traject. Over het merenplan is overleg geweest met verschillende partijen, waaronder partijeën die ook in de commissie vertegenwoordigd zijn. In de plannen voor de herinrichting is tot nu toe nog geen rekening gehouden met het merenplan. De plannen zijn nu ook nog in een stadium dat dit nog niet kan. Maar in de toekomst zal er terugkoppeling komen, en zal de planvorming wellicht synchroon kunnen verlopen. De gemeente Smallingerland is nu in het stadium dat ze archeologisch en waterhuishoudkundig onderzoek laat uitvoeren. Ten tijde van het opstellen van de modules is er meer duidelijkheid, en zal er ten aanzien van de vaarwegen en recreatie rekening met het meer gehouden worden en eventueel het ontwerp hierop aangepast worden.</i></p>
17	Recreatie Meer bij Oudega	C. van Staveren Rondeel 62 9216 XA Oudega	<p>Het gebied rondom Stobbehoek/Stobbegat dient in de optiek van de gemeente Smallingerland tot 2m ontgraven te worden. Hoe is dit te rijmen met de plannen betreffende de Alde Feanen?</p> <p><i>Antwoord: zie het antwoord op de vorige vraag.</i></p>
18	Recreatie Meer bij Oudega	M.A. van Staveren- Klasema Rondeel 62 9216 XA Oudega	<p>Het inplannen van het meer bij Oudega met recreatiemogelijkheden is van belang, in verband met bezwaren.</p> <p><i>Antwoord: Bezwaren maken kan zodra er heldere plannen op tafel liggen.</i></p>
19	Recreatie Panhuispoel	Mts. A. en J. Jacobi Sigerswâld 11 9263 TW Garyp	<p>Wat is de precieze functie van de Panhuispoel? Kunnen zandwinning en recreatie samengaan? Wanneer worden de plannen voor recreatie realiteit en is er al duidelijkheid over de exacte locatie van het strand en de parkeergelegenheid? Als we weiland kwijt raken aan het project, hoe wordt ons dan tegemoet gekomen (m.b.v. huiskavel)?</p> <p><i>Antwoord: In de zandwinput wordt tot 20m diep zand gewonnen. Voordat deze put geschikt is voor recreatie moet er heel wat gebeuren. Om bijvoorbeeld een strandje te maken zal het omliggende terrein moeten glooien of geleidelijk afhellen. Er zijn nog veel vragen met betrekking tot de invulling hiervan en het is nog lang niet zo ver. Betrokkenen worden op de hoogte gehouden.</i></p>
20	Recreatie ruiterpaden	F. Algra Westersanning 2 9216 XH Oudega	<p>Komen er ook ruiterspaden aan de oostkant van het natuurgebied?</p> <p><i>Antwoord: Er staan geen ruiterspaden in de tekst of tekeningen van het plan. De mogelijkheden zullen in de verdere planvorming meegenomen worden. (Zie ook vraag 28 verslag Eernewâld).</i></p>
21	Recreatie	B. de Jong- Spoor Eastersanning 20 9216 WV Oudega	<p>Voelt zich vaak onveilig en komt in de Bouwvakvakantie en in drukke weekenden niet meer kanoën. Zoals velen dat volgens haar niet meer doen, omdat het te druk is geworden met rondvaartboten</p>

en grote kruisers, en de kleine bootjes en kano's letterlijk tussen wal en schip geraken.

Antwoord: Er komt in beide plannen meer ruimte voor kano's in het gebied. Daarnaast komen er door middel van de uitwerking van zonerings in het gebied misschien oplossingen voor dit probleem.

22	Recreatie kanoroute	W.K.Boonsma Drieblad 13 2811 EG Reeuwijk	<p>Er is een verschil met betrekking tot de presentatie van beide plannen; Vrije Ontwikkeling geeft de kanoroutes aan met stippellijnen. Aan de zuidkant van het bos is geen kanoroute aangegeven. Maatwerk geeft bredere blauwe waterlopen aan en een route aan de zuidkant van het bos. De vraag is: Zijn de verschillen op de schetsen inderdaad zo gepland in de toekomstige uitvoering?</p> <p><i>Antwoord: In Maatwerk zijn de waterwegen in het oostelijk gedeelte ook toegankelijk voor de gemotoriseerde vaarrecreatie en ontstaat een open vaarverbinding tussen de Lange Sloot, via de Panhuyspoel naar de Krúsdobbe of de Headammen. Doordat het water in dit kanalenstelsel op één boezempeil is gebracht, is doorvaart mogelijk. In Vrije Ontwikkeling worden de waterrecreanten van elkaar gescheiden; zo biedt de oostkant voornamelijk ruimte voor kanoroutes en is nauwelijks toegankelijk voor gemotoriseerde vaarrecreatie. Inmiddels gaat de voorkeur van de commissie sterk uit naar het MMA (zie paragraaf 2.1 van de inspraakreactienota). In een later stadium zullen de kanotracés duidelijker en in detail op kaart gezet worden.</i></p>
23	Recreatie aanlegplaatsen	B. de Jong- Spoor Eastersanning 20 9216 WV Oudega	<p>Vindt dat er goede aanlegplaatsen voor kano's moeten komen, die niet te hoog zijn. Adviseert dat door deskundigen te laten doen die verstand hebben van kanovaren.</p> <p><i>Antwoord: De commissie deelt uw mening en neemt uw advies ter kennisneming aan. Deze deskundigheid heeft DLG in huis.</i></p>
24	Waterhuis-houding kades	J.N. Boosman/ W.J.M. Trumpie Koaidyk 5 9264 TT Earnewâld	<p>Vinden de hoge kades in Maatwerk een aantasting van het landschap.</p> <p><i>Antwoord: Wanneer de kades op boezemhoogte afgestemd zijn, zouden ze +70 cm t.o.v. NAP hoog worden. In de praktijk kan daar bij aanleg soms wel een meter bovenop komen vanwege normen die door de waterschappen aan dit soort kades gesteld worden (in verband met zakking e.d.). Dat kan een aantasting van het landschap betekenen. Om de kaden landschappelijk beter in te passen worden de taluds flauw aangelegd en (zo mogelijk) komt op de teen van de kade met een natuurlijke oever. Zie voor de huidige inzichten ook paragraaf 2.1.</i></p>
25	Waterhuis-houding	C. van Staveren Rondeel 62 9216 XA Oudega (Wolwarren 1, in de toekomst) (mondelinge vraag)	<p>In Vrije Ontwikkeling komt er een kade plus een landbouwsloot bij de Wolwarren. Bij Maatwerk alleen een kade. Vanwaar dit verschil? Is het de bedoeling dat dat een soort Jan Durkspolder wordt? Waarom wordt een omweg gemaakt zodat de kade precies langs mijn tuin loopt? Komt er op de kade een wandel- of fietspad? Vanaf de Geasten rechtdoor naar Wolwarren heeft vanwege privacy-redenen mijn voorkeur.</p> <p><i>Antwoord: De kade op die plek (pijlje op de kaart) is een foutje; er komt daar geen kade. Vanuit de visies Maatwerk en Vrije Ontwikkeling klopt het wel, maar het is een beheersgebied. De status 'beheersgebied' voor het bedoelde deel zou vervallen als het plan onverkort zou worden uitgevoerd. Dat ligt evenwel niet voor de</i></p>

hand. Hiermee vervalt ook de vraag. Waar de sloot precies komt, is aan de orde in een later stadium, ten tijde van de modules. De vragen en suggesties over exacte locaties van kades, fietspaden, sloten etc. in de buurt van woningen zijn aan de vroege kant.

26	Waterhuis- houding	J.W. Zandstra It Krûmdeel 68 9216 VR Oudega	<p>Wat zijn de mogelijke maatregelen om wegzijging van water te verminderen?</p> <p><i>Antwoord: Door middel van hydrologisch onderzoek is geprobeerd hier een antwoord op te krijgen. De Alde Feanen is inderdaad een wegzijgingsgebied. Dat heeft alles te maken met de relatief hoge ligging ten opzichte van de omgeving, waar in de laatste decennia de peilen steeds verder zijn verlaagd. Er is bijvoorbeeld middels een hydrologisch model onderzocht wat er zou gebeuren als daar het peil met enkele centimeters verhoogd zou worden. Het bleek dat dit veel kost en nauwelijks een vermindering van de wegzijging oplevert. Uit modelberekeningen blijkt dat zelfs een peilverhoging in de aangrenzende lage landbouwpolder de Hege Warren niet leidt tot substantiële wijzigingen in deze situatie. Alleen door het bewust creëren van diepe onderbemalingen in het natuurgebied (zoals de Bolderen) zal een kwelsituatie ontstaan, waarbij de herkomst van het kwelwater overigens voor het grootste deel moet worden toegeschreven aan de direct aangrenzende natuurgebieden. In feite komt dit dus neer op rondpompen van water.</i></p>
27	Waterhuis- houding	T. Hotsma Volmaaltenlaan 15 9331 BK Norg	<p>In het plan Maatwerk is een nieuwe vaarweg getekend vanuit de Krúsdobbe door de Lytse Mar naar het Offerhausgemaal. Hoe wordt dit gerealiseerd? Wordt hiervoor een sluis aangelegd tussen de Fokkesleat en de Lytse Mar? Voor welke boten is deze vaarweg bestemd?</p> <p><i>Antwoord: Het kanalenstelsel aan de westkant komt op boezempeil te liggen, dan is een sluis niet nodig. De waterkwaliteit van de oosten westkant wordt (tegen niet al te hoge kosten) door middel van een kwalitatieve waterscheiding uit elkaar gehouden. Een boot tot 2.5 m hoogte moet er op kunnen (kleine kruisertjes).</i></p>
28	Vaarweg naar Drachten	J.W. Zandstra It Krûmdeel 68 9216 VR Oudega Bouke de Bruin Oudegaasterdyk 3 9216 VN Oudega Vogelwacht Oudega (vraag uit de zaal)	<p>Wat is de invloed van de vaarweg naar Drachten op het natuurgebied? Hoe gaat het als de vaarweg verzaagd gaat worden? Is omlegging nog actueel?</p> <p><i>Antwoord: De vaarweg is een knelpunt. Hij ligt in de Alde Feanen, maar de oplossing ligt er buiten.</i></p> <p><i>Een jaar of 2/3 geleden was de discussie actueel, maar de alternatieve vaarroute is gestrand op de hoge ontwikkelingskosten. De commissie heeft besloten deze onzekere factor buiten beschouwing te laten.</i></p> <p>Maar de vaarweg is een belemmering voor de ontwikkeling van goede natuur en recreatie. Het is strijdig met de belangen van de commissie, daar kun je de opdrachtgever (provincie) toch op wijzen?</p> <p><i>Antwoord: Dat zal de commissie ook wel doen als de gelegenheid er is. Voorlopig is dit een van de knelpunten waar we als commissie mee moeten leven.</i></p>
29	Economie	J.N. Boosman/ W.J.M. Trumpie Koaidyk 5 9264 TT Earnewâld	<p>Bij een hoge kade langs de Koaisloot moeten mogelijk onze leidingen voor gas, licht, water en telefoon worden verlegd, die in de berm van de sloot liggen.</p> <p>Bij Vrije Ontwikkeling zien wij op de kaart een hoge vaste brug gepland waar de Koaidyk en de Koaisloot elkaar kruisen. Mogelijk</p>

moet dan onze inrit wat verlegd worden. Is voor zulke zaken ook aandacht (en geld beschikbaar)?

Antwoord: Ten tijde van de uitvoering worden dergelijke aanpassingen verder in détail uitgewerkt in modules en bestekken, waarbij de wensen van de aanliggende bewoners worden betrokken. Ook over de financiering hiervan is in dit stadium nog geen duidelijkheid.

30	Economie financiering	W. Verduijn It West 67 9216 XD Oudega	Hoe is de financiering geregeld? <i>Antwoord: Het is op dit moment zo dat de financiering nog niet geheel duidelijk is. De financiering zal per module geregeld worden. Het ziet er naar uit dat er voor natuur wel geld beschikbaar komt, maar de commissie zal meer moeite moeten doen om het plan gefinancierd te krijgen dan vroeger het geval zou zijn geweest. Er zijn andere partijen die hun deel zullen gaan bijdragen in de toekomst. Zo is het Waterschap in beeld als co-financier bij een project dat mogelijk voor 50 % door Europees geld uit Brussel gefinancierd wordt. De reden dat de commissie ondanks deze onduidelijkheid toch doorgaat met het maken van plannen is dat je met een plan onder de arm eerder geld krijgt. Een tweede reden is dat het hier in de Alde Feanen gaat om een Nationaal Park in oprichting (N.P. i.o.). Daarvoor moet een beheers- en inrichtingsplan geschreven worden. De inrichting is dus op dit moment actueel, en vanuit de commissie heeft men daar een visie op. Het overlegorgaan N.P. i.o. heeft de landinrichtingscommissie dan ook geadviseerd door te gaan met het maken van een plan voor dit gebied.</i>
31	Economie Werkgele- genheid	W. Verduijn It West 67 9216 XD Oudega	Wat is de te verwachten werkgelegenheid voor de beide scenario's ? <i>Antwoord: In beide scenario's zal – op termijn - sprake zijn van enige afname van werkgelegenheid wanneer de laatste landbouwbedrijven worden beëindigd. Daartegenover staat een verwachte toename van toerisme en recreatie en inkomsten daaruit. Het precieze effect in arbeidsplaatsen is onbekend; naar verwachting biedt Maatwerk meer ruimte voor recreatie en is daarmee economisch iets gunstiger. Ook het natuurbeheer is bij Maatwerk intensiever, wat eveneens werkgelegenheid betekent. Tot slot is tijdelijksprake van arbeid gerelateerd aan de uit te voeren werken, bij Maatwerk eveneens meer dan bij Vrije Ontwikkeling.</i>
32	Economie financiering	W. Verduijn It West 67 9216 XD Oudega	Zijn er financiële consequenties voor bewoners in het gebied? <i>Antwoord: Het gaat hier op dit moment om een algemeen maatschappelijk belang. Dat komt voor het Rijk, de provincie, Brussel, etc.; bewoners hoeven niet mee te betalen. Als er later in landinrichtingsverband landbouwkundige verbeteringen worden doorgevoerd op bedrijfsniveau dan kan een financiële consequentie wel aan de orde zijn.</i>

Bijlage 3 : Verslag van de inspraakreacties die in de vorm van brieven naar het secretariaat zijn gestuurd.

Nr	Onderdeel	Naam en adres	Vraag / opmerking (reactie in cursief)
1	Algemeen	Wetterskip Fryslân	<ul style="list-style-type: none"> - wijzen op mogelijke betekenis Kaderrichtlijn Water <p><i>Via de watertoets is aangesloten op modern waterbeheer. Wanneer er aanvullende richtlijnen zullen zijn vastgesteld worden die opgenomen in te maken inrichtingsmodules.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Maken zich ernstig zorgen over beschikbaar komen benodigde rijks gelden <p><i>Dit kan komende jaren inderdaad veranderen; Maar er zijn mogelijkheden om ook andere middelen aan te boren (bijvoorbeeld LIFE).</i></p>
2	Algemeen	Gemeente Tytsjerksteradiel	<ul style="list-style-type: none"> - vinden dat de plannen het dorp Earnewâld volkomen op slot zetten. In de plannen is geen rekening gehouden met een eventuele dorpsuitbreiding (zorg, ondanks dat dergelijke plannen er momenteel nog niet zijn) <p><i>Het is inderdaad zo dat thans met de inrichtingsalternatieven wordt aangesloten op bestaande situatie en bestaande plannen. Ook als op dit moment nog niet duidelijk is waar die uitbreidingsmogelijkheden liggen zal in de uitvoeringsplannen (modules) hiermee waar mogelijk rekening gehouden moeten worden.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - t.a.v. werkgelegenheid: Maatwerk is aanzienlijk arbeidsintensiever, met name in de beheerssfeer. Dit resulteert in meer (behoud van) werkgelegenheid dan Vrije Ontwikkeling. Verder is de verwachting dat de grotere variatie die Maatwerk biedt positieve effecten zal hebben op de recreatie in dit gebied en de bijbehorende directe en indirecte werkgelegenheid. - Kosten: Vrije Ontwikkeling lijkt op het eerste gezicht het meest haalbaar met een investering van 21 miljoen (tegen 33 miljoen voor Maatwerk). Ook de beheerskosten zullen lager uitvallen in de variant Vrije Ontwikkeling. Hier staan echter andere aspecten tegenover. Maatwerk is vanuit recreatie en landschap aantrekkelijker en heeft gunstiger gevolgen voor (behoud van) de werkgelegenheid dan Vrije Ontwikkeling. - Samenvattend gaat de voorkeur uit naar een mix tussen Maatwerk en Vrije Ontwikkeling, waarbij het accent ligt op Maatwerk, maar zonder uitgebreid vaartenstelsel. - Zien geen meerwaarde in de realisatie van de vaarten (hoge dijken, lage doorvaarten). Door het vaartenstelsel te laten vervallen (of af te slanken) verwachten ze tegelijkertijd een aanzienlijke besparing in de kosten, hetgeen deze variant (op korte termijn) ook financieel beter haalbaar maakt. - Daarenboven verwachten ze dat Maatwerk op de lange termijn een betere (blijvende) impuls zal geven aan de plaatselijke economie dan Vrije Ontwikkeling. <p><i>Voorkeur voor Maatwerk in werkgelegenheids- en recreatief-aantrekkelijke zin is correct. Er zijn evenwel meer overwegingen aan de orde. Er zijn mogelijkheden de hoge kosten van Maatwerk omlaag te krijgen. Die zullen bij de ontwikkeling van het Raamplan een rol spelen.</i></p>
3	Algemeen	Gemeente Smallingerland	<ul style="list-style-type: none"> - Vaarwegverruiming naar Drachten is van groot belang; De herinrichting mag geen beperkingen opleggen aan

bereikbaarheid Drachten voor beroepsscheepvaart.
Aanleg van de vaarweg naar Drachten is geen opgave voor de LC. Anderzijds moet ook geen investering worden gedaan die een eventuele vaarweg-ontwikkeling in de weg zit. Voor zover de LC thans kan overzien, legt het plan legt geen extra beperkingen op aan de vaarweg.

- vinden dat doelstellingen streekplanuitwerking Blauwe Zone niet voldoende invulling wordt gegeven. Uitbreiding toeristisch-recreatieve sector volgens dit plan kan verlies arbeidsplaatsen landbouw niet compenseren. Nieuw meer bij Oudega wel (dit meer dient meerdere doelen).
- Herinrichting Alde Feanen mag geen belemmering opleveren voor ontwikkeling nieuw meer ten zuiden van Oudega.

Dat de toeristisch-recreatieve ontwikkeling een extra impuls krijgt direct buiten de Alde Feanen is een gunstige ontwikkeling. Daarmee wordt voor de streek een impuls gegeven zonder dat het kwetsbare kerngebied direct wordt geraakt. De mogelijkheden binnen de Alde Feanen zijn toch beperkt, gelet op de kwetsbaarheid van de natuur en het reeds bereikte recreatieve intensiteitsniveau.

Voor zover de LC kan overzien betekent het landinrichtingsplan geen belemmering voor de ontwikkelingen rond het nieuwe meer.

4	Algemeen	Overlegorgaan Nationaal Park i.o. De Alde Feanen	<ul style="list-style-type: none"> - Het overlegorgaan komt tot de conclusie dat gekozen dient te worden voor een mix tussen de varianten Maatwerk en V.O. - Het overlegorgaan zou het op prijs stellen wanneer de komende herinrichting zoveel mogelijk aansluit bij de verdere ontwikkelingen op de locatie van het bezoekerscentrum/Fries landbouwmuseum aan de Koaidyk. Het wordt belangrijk geacht dat bij en rond deze locatie voldoende, verantwoorde, recreatieve mogelijkheden zullen bestaan. - Het overlegorgaan nodigt de landinrichtingscommissie uit tot een voortdurende dialoog over de invulling van de inrichting en het beheer van de Alde Feanen. Het Beheers en Inrichtingsplan voor de Alde Feanen vormt hiervoor een belangrijk instrument, waarin de streefbeelden met betrekking tot de inrichting en het beheer van het gebied voor korte (0-5 jaar), middellange (5-10 jaar), en de lange termijn (10-30 jaar) worden neergelegd. Omdat een Beheer- en Inrichtingsplan geen formaal juridische status heeft zal het Overlegorgaan via andere, wettelijke wegen haar doelstellingen moeten realiseren. Een belangrijk middel om tot effectuering van deze streefbeelden te komen vormen de plannen voor de herinrichting voor de Alde Feanen. Door wederzijdse afstemming kunnen zowel de landinrichtingscommissie als het Overlegorgaan meerwaarde ontlenen aan de (te ontwikkelen) inzichten en daarop te baseren maatregelen. <p><i>Een mix van de beide alternatieven staat in beginsel ook de LC voor ogen.</i></p> <p><i>Aansluiten op het te realiseren bezoekerscentrum is wezenlijk; met de recreatieve invulling van het oostelijk gedeelte voor fietsers, wandelaars en kanovaarders in het kader van het ontwerpplan wordt geprobeerd de afstemming goed te krijgen.</i></p> <p><i>De voorgestelde afstemming is voor de LC een vanzelfsprekende zaak.</i></p>
---	----------	---	---

- 5 Algemeen N.A. Gastkemper - De bewoners van het oostelijk gebied (exclusief Earnewâld) zijn
De Bolderen 2 grofweg in te delen in agrariërs: een groep die er zijn brood
9263 TE Garyp verdient, die het gebied mede heeft gemaakt tot wat het nu is,
ermee vergroeid is, maar die met de jaren slinkt en momenteel
op één hand te tellen is, en de andere bewoners: een groep die
met de jaren is toegenomen, bewust heeft gekozen voor het
stille gebied en bovendien een groep die de (voorgaande)
beheerders (agrariërs, Fryske Gea) dankbaar is voor het stuk
natuur dat mede door hun toedoen ontstaan is. Vraag: Is het
niet voor de hand liggend dat, aangezien het merendeel van de
aan te brengen wijzigingen zowel in de visie Vrije Ontwikkeling
als in de visie Maatwerk plaats zal vinden in het oostelijk
gebied van de Alde Feanen, uit deze groep van bewoners
voortaan een vertegenwoordiger de commissie komt
versterken, iemand die bereid is mee te denken in een
evenwichtige herinrichting van de Alde Feanen?
- De landinrichtingscommissie moet rekening houden met de
plannen om van de Alde Feanen een Nationaal Park te maken.
Waarom is, of wordt er niet alsnog gekozen voor een Integraal
Plan om samen met de Commissie Nationaal Park te werken
aan een eensluidende visie op de toekomst van de Alde
Feanen?
 - Er worden ook plannen ontwikkeld met betrekking tot het
Landbouwmuseum, een bezoekerscentrum en vergroting van
de vaarweg tussen het Prinses Margrietkanaal en Drachten.
Waarom wenst de commissie geen rekening te houden met
deze ontwikkelingen? Zij zullen immers een wezenlijk
onderdeel gaan uitmaken van de Alde Feanen.
 - Wat gaat er met de oude vuilstort bij de Saiterpetten/Ald
Dwinger gebeuren? Wordt in het financiële plaatje hiermee
rekening gehouden?
 - Betreffende de kaartjes in de brochure: hoe is het mogelijk
hierover vragen te stellen, immers:
 1. Zij blijken slechts zeer globale informatie te bevatten; denk
aan de ingetekende nieuwe waterwegen, ligging
moerasbos. Verder blijken onderdelen te ontbreken, zoals
bijvoorbeeld een deel van de huidige vogelkijkhutten.
 2. De legenda van enkele symbolen die in de beide kaartjes
wordt gebruikt, zoals bv. De 'honingraatfiguren' ontbreekt.
 3. De genoemde aan te leggen fiets- en wandelpaden zijn niet
in de beide kaarten van de brochure ingetekend.
 4. Krijgen de grondeigenaren van het Alde Feanen gebied – in
dit stadium- nog bericht met de juiste informatie?
 - Schrijver van deze reactie neemt aan dat alle eigenaren van
grond in het gebied van de Alde Feanen t.z.t. op tijd bericht
ontvangen van het ontwerp-raamplan zoals dat door
Gedeputeerde Staten ter inzage gelegd zal worden, opdat
eventuele bezwaren kenbaar gemaakt kunnen worden. Is deze
aanname juist?

*Meedenken vanuit de bewoners is een groot goed. Dat wil alleen
niet per definitie zeggen dat dit vanuit een lidmaatschap van de LC
gestalte moet krijgen. Het gewenste meedenken krijgt thans vorm
via inspraak op de plannen, openbare LC-vergaderingen en
afstemming met het Overlegorgaan en de beide werkgroepen
daaronder, met een veel uitgebreidere en bredere samenstelling dan
de LC. De LC ziet thans geen aanleiding daar verandering in te*

brengen.

Afstemming met het Overlegorgaan is aan de orde, maar LC en Overlegorgaan hebben een verschillende taak en ook een verschillende levensduur: het Overlegorgaan is permanent, terwijl een landinrichtingsproject een tijdelijke zaak is. Samenvoegen van plannen noch van commissies is daarmee een optie. De afstemming is voldoende intensief.

De LC houdt rekening met plannen die met een zekere grenzende waarschijnlijkheid gerealiseerd zullen worden. De vooraf hoort daar (nog) niet bij. Inmiddels is omtrent het bezoekerscentrum helderheid ontstaan die betrokken zal worden bij de verdere planuitwerkingen.

De vuilstort is een provinciale verantwoordelijkheid, die buiten de competentie van de LC ligt naar middelen en naar bevoegdheden. In afwachting van ontwikkelingen in het provinciaal beleid wordt de vuilstort al dan niet in de plannen betrokken.

Het kaartmateriaal is naar vermogen vervaardigd, waarbij moet worden bedacht dat de plannen geen in detail uitgewerkte plannen zijn zoals de vroegere landinrichtingsplannen. Ook de volgende fase, ontwerp-raamplan, zal niet gedetailleerd zijn. De detaillering komt later in het proces bij het maken van inrichtingsmodules, die weer aan inspraak onderhevig zullen zijn.

De aanneming dat eenieder door GS op de hoogte wordt gebracht van de reactiemogelijkheden op het ontwerpplan, is juist.

6	Algemeen	Stichting Molens 'De Lege Midden' M.J. van Schaijck Postbus 33 8490 AA Akkrum	- In haar uitspraak van 21 maart 2003 heeft de Rechtbank duidelijk aangegeven dat het Raamplan en 1 ^e Uitvoeringsmodule Swette De Burd een wettelijke grondslag ontberen. Dit is door GS in haar verweer en tijdens de zitting bij de Raad van State op 20 oktober niet bestreden. De RvS heeft tijdens de zitting de zaken van de Stichting Molens de Lege Midden en Heeres gelijktijdig behandeld en de uitspraak op dit punt overgenomen. Of de RvS voor het overige de uitspraak van de Rechtbank volgt is over twee weken bekend. Uitspraak over enkele weken. Datzelfde geldt dus voor alle nieuwe Raamplannen en uitvoeringsmodules die in voorbereiding zijn. Ok deze missen een wettelijke grondslag. Dat betekent dat besluiten die op grond daarvan worden genomen geen rechtsgevolgen hebben. De vraag is dan of ook de MER rapportage overeind kan blijven. Deze is immers geheel gebaseerd op het Voorontwerp Raamplan. - Het raamplan spoort niet met de voorstellen zoals geformuleerd in het Gebiedsplan Het lage Midden en andere in omloop zijnde nota's, plannen en wetgeving. We noemen de Nota Belvédère, Verdrag van Malta, nieuwe Monumentenwet, Bestemmingsplan buitengebied Boarnsterhim (de Rengerspôle heeft de bestemming water!), streekplan, historische waardenkaart Friesland en misschien nog meer. Het blijft ons verbazen dat ook deze landinrichtingscommissie zonder meer voorbij gaat aan al deze andere stukken, alsof het raamplan een hogere en bijzondere status geniet. <i>Of het Raamplan een wettelijke grondslag heeft of ontbeert, beïnvloedt niet dat het mogelijk is met deze planfiguur gewenste ontwikkelingen te beschrijven en daarover intentiebesluiten te nemen. Dat een Raamplan geen rechtsgevolgen heeft, is juist. Dat is</i>
---	----------	--	--

ook geen nieuws. De Commissie voor de m.e.r. is van mening dat een Voorontwerp Raamplan de meest geschikte planfiguur is om een (eventuele) MER voor te maken. Er is geen aanleiding deze stellingname in twijfel te trekken.

De stelling dat het Raamplan niet spoort met de genoemde nota's is wat de LC betreft niet houdbaar. De suggestie dat dit in meer landinrichtingscommissies aan de orde is kan deze LC al helemaal niet voor haar rekening nemen. Wel kan het zijn dat op onderdelen het VOR/MER niet met alle nota's spoort, maar in grote lijnen is dit wel degelijk het geval. Het is ook niet voor niets dat de gemeentelijke, provinciale en Rijksoverheid het plan geschikt hebben bevonden om ter visie te leggen.

Voorkeur voor Maatwerk wordt voor kennisgeving aangenomen.

7	Algemeen	Doarpsbelang Aldegea A. Ensing Buorren 45 9216 WC Oudega Sm.	- Onze voorkeur gaat uit naar het model Maatwerk. Hoewel veel duurder dan Vrije Ontwikkeling geniet een mozaïek van kleine verschillende natuurgebiedjes onze voorkeur. Bovendien komen in het model Maatwerk de recreatieve voorzieningen naar onze mening beter tot uiting. <i>De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
8	Algemeen	Vereniging 'De Princenhof'(eigenaren van huisjes in de Alde Feanen) en Vereniging 'Erf' (eigenaren van woonschepen) Ir. B.C. Fortuyn en W.Strampel Willem de Zwijgerlaan 27 2341 EG Oegstgeest	- Onze beide verenigingen zijn vertegenwoordigd in het Overleg Orgaan Nationaal Park i.o. dat adviseert aan overheden (Provincie, Gemeenten en het Rijk) met betrekking tot diverse zaken aangaande het Nationaal Park i.o. Het heeft onze voorkeur dat u uw plannen afstemt op de adviezen die u krijgt van het Overlegorgaan en ook via dit orgaan communiceert omdat daarin alle belanghebbenden van het gebied zijn vertegenwoordigd. Dit zou bijdragen aan een eenduidige en heldere organisatie van alle activiteiten die naar verwachting de slagvaardigheid en duidelijkheid ten goede zou kunnen komen. <i>Afstemming vindt plaats voor zover mogelijk binnen de verschillende taken van beide organen.</i>
9	Algemeen	Erwin Posthumus Feestlan 11 8408 JK Lippenhuizen	- De vogelhut in de Jan Durkspolder is op de verkeerde plaats afgebeeld. <i>Dit wordt rechtgezet op de volgende kaart.</i>
10	Algemeen	Auke Mulder en Tineke den Nijs Westersanning 26 9216 XH Oudega	- Maatwerk kan vanwege het noodzakelijke intensieve beheer bijdragen aan aan toename van arbeidsplaatsen in het gebied. Gezien de werkgelegenheid in Fryslân is dat een goede zaak. De kosten van Maatwerk zullen daardoor macro-economisch gezien minder hoog zijn dan thans aangenomen. Een kostenvergelijking waarin naast kosten rekening wordt gehouden met te verwachten inkomsten, werkgelegenheidseffecten e.d. lijkt noodzakelijk voordat kan worden vastgesteld welk plan economisch het meest aantrekkelijk is. - Hoewel dat op dit moment in de plannen nog niet aan de orde is, is een visie op het (water)verkeer in het plangebied onmisbaar bij de beoordeling van de uiteindelijke kwaliteit zoals die door de bezoekers ervaren zal worden. Hoe fraai de natuur en hoe schoon het water ook is; als motorfietsen, scooters, bromfietsen, auto's onbelemmerd het gebied kunnen

doorkruisen zal dat de beleving van de natuurlijke rust (= gebiedskwaliteit) afbreuk doen. Zoveel mogelijk beperken van gemotoriseerd verkeer is nodig voor de rust die bij een natuurgebied hoort. Parkeerplaatsen moeten daarom zeker niet binnen het natuurgebied worden gemaakt.

Kostenwaardering vindt binnen de planvorming plaats op basis van (beschikbaarheid van) middelen versus verwacht effect. Macro-economische effecten worden hierbij niet uitgesloten. Maatwerk levert zonder meer een grotere arbeidsbehoefte, maar dat is nog niet hetzelfde als rendement. Besluitvorming omtrent de verdere planvorming zal een samenspel zijn van verwachte effecten op het gebied van economie, milieu, natuur, recreatie en water alsmede de beschikbaarheid van middelen.

Kwaliteit van natuur inclusief lawaai-overlast is onderdeel van de planuitwerking. De suggesties omtrent aandacht voor diverse vormen van lawaai en sturingsmogelijkheden daarbij zullen worden betrokken bij het ontwerpplan en de modules.

11	Algemeen	H.J.W. de Baar Eeuwigelaan 28 1861 CM Bergen	- Opmerkingen t.a.v. termijn van aankondiging: Het is spijtig dat na kennelijk enkele jaren van voorbereiding de brief dd. 12 september 2003 met aankondiging van een voorlichtingsavond tevens openbare hoorzitting dd. 22 september in Earnewâld en dd. 23 september in Oudega slechts minder dan een week voor deze datums per post werd ontvangen. De brief werd op dinsdag 16 september pas ontvangen, en bood dus minder dan een week tijd om persoonlijke aanwezigheid bij de hoorzitting te kunnen organiseren, laat staan zich te kunnen voorbereiden tot inspraak. Dit is een te kort tijdsbestek van aankondiging en als zodanig kunnen de twee avonden daarom helaas niet als hoorzitting worden beschouwd. Organisatie van een nieuwe hoorzitting die ruim tevoren zal worden aangekondigd is daarom noodzakelijk. - Bij navraag is gebleken dat lang niet alle betrokkenen/belanghebbenden een brief ontvangen hebben. Met name de 325 eigenaren van bungalowpark It Wiid hebben geen brief ontvangen, terwijl anderszijds wel degelijk een lijst met adressen beschikbaar was en is. <i>De aankondiging van de inspraakavonden heeft plaatsgevonden via de pers en daarbij is qua termijnen voldaan aan de wettelijke vereisten terzake. De overige aankondigingen moeten worden beschouwd als extra. Dat daarbij niet in alle gevallen vroegtijdig eenieder is bereikt, is weliswaar jammer, maar kan geen aanleiding zijn om iets over te doen.</i> - Opmerking t.a.v. samenstelling van de herinrichtingscommissie: Blijkens de eerder uitgekomen brochure De Alde Feanen Nationaal Park (jaargang 2, nummer 1, 2002, werken overheden, waterschappen, It Fryske Gea, recreatieondernemers, en agrariërs samen in een herinrichtingscommissie. Blijkens de CD-ROM is de heer Westerdijk lid van de herinrichtingscommissie namens Recreatie en Toerisme. Volgens de heer Van Dellen van het secretariaat van de commissie is mij per telefoon (dd.17/10/03) medegedeeld dat de heer Westerdijk zowel de recreatieondernemers als de recreanten en toeristen vertegenwoordigt.
----	----------	--	---

1. Er is onduidelijkheid of de heer Westerdijk nu ofwel enkel namens de recreatieondernemers ofwel mede namens recreanten en toeristen in de commissie zitting heeft.
 2. Vanuit de eigen achtergrond als lokaal gevestigde recreatie-ondernemer is duidelijk dat de heer Westerdijk ongetwijfeld die belangengroep prima kan vertegenwoordigen, en vermoedelijk ook het fiat heeft van deze belangengroepering.
 3. De ongeveer 400 privé-eigenaren in de sectie recreatie zijn iet vertegenwoordigd in de herinrichtingscommissie. Dit zijn de eigenaren van ongeveer 50 zomerhuisjes en 30 woonschepen in het huidige natuurgebied, alsmede de eigenaren van ongeveer 325 zomerhuisjes in het bungalowpark It Wiid. De laatste 325 eigenaren zijn enerzijds niet ieder schriftelijk geïnformeerd en weten dus nog steeds van niets, anderzijds zijn zij uit de aard van hun originele koopcontract niet alleen privé-eigenaar, maar tevens of vooral recreatie-ondernemer. Diversen van de eigenaren van de 50 zomerhuisjes en 30 woonschepen in het natuurgebied zijn ieder voor zich ook min of meer recreatie-ondernemer vanwege het feit dat zij ook meer of minder hun zomerhuis of woonschip verhuren aan derden. Vertegenwoordiging door een of twee extra leden in de commissie namens deze eigenaren van ongeveer 400 recreatiewoningen is nodig. Het is vooralsnog niet duidelijk of de belangen van enerzijds de 325 eigenaren van bungalowpark It Wiid en anderzijds de 80 eigenaren in het natuurgebied noodzakelijkerwijs gelijkgestemd zijn, met implicatie voor 1 danwel 2 vertegenwoordigers in de herinrichtingscommissie.
 4. De categoriën recreanten die ofwel eigenaar ofwel huurder zijn van een boot is tot dusver niet vertegenwoordigd. Denk hier bijvoorbeeld aan de eigenaren van vele boten in de jachthavens van Earnewâld en Wartena.
 5. Het is duidelijk dat de belangen van enerzijds de lokaal gevestigde recreatie-ondernemers en anderzijds de (niet lokaal gevestigde) eigenaren van recreatiewoningen, en de belangen van eigenaren/huurders van boten niet noodzakelijkerwijs gelijk zijn. Met andere woorden een uitbreiding van het aantal leden van de herinrichtingscommissie is nodig teneinde alle belanghebbenden ook werkelijk te vertegenwoordigen.
- Suggestie voor de planvorming (evaluatieformulier CD-ROM):
 vertegenwoordiging in de herinrichtingscommissie van eigenaren van:
1. eigenaren 50 recreatiewoningen en 30 woonschepen in het huidige natuurgebied
 2. eigenaren 325 recreatiewoningen in bungalowpark It Wiid
 3. eigenaren van boten in het gebied in bv. Jachthavens in Earnewâld en Wartena

De samenstelling van de landinrichtingscommissie is een zaak van GS. Vanuit recreatie was behoefte aan vertegenwoordiging gelet op het grote belang van recreatie in dit gebied. De heer Westerdijk neemt recreatie voor zijn rekening. GS hebben ervoor gekozen niet alle mogelijke groepen in de Landinrichtingscommissie op te nemen, teneinde een slagvaardige groep te hebben die overigens

naar behoefte haar achterban kan raadplegen. Overigens is het goed te bedenken dat de opgave waarvoor de LC zich gesteld ziet geen locale of regionale opgave is. De Alde Feanen is een natuurgebied van (inter)nationaal belang en ook het recreatieve belang overstijgt locale/regionale gebruikers.

- De kleurenfolder en de CD samen hebben een zeer groot onderdeel grafische informatie in vele kleuren. Dat lijkt mooi, maar dit gaat ten koste van feitelijke informatie van harde feiten in heldere tekst gesteld.
- Het is zeer lastig om op de CD de hele show te ontlopen en terecht te komen bij de files met pdf's voor teksten en tabellen. Vervolgens blijken de meeste pdf files weer vele plaatjes te bevatten. Er zijn relatief weinig documenten met feiten beschikbaar.
- Een begroting leidende tot de genoemde investeringen van 21 miljoen en 33 miljoen voor beide planvarianten ontbreekt, evenals een begroting van de beheerskosten van beide varianten.
- Al met al geeft het gehele pakket van folder en CD aan dat men kennelijk van alles en nog wat wil, maar faalt het in duidelijk aangeven wat men dan exact wil.

Deze reacties worden voor kennisgeving aangenomen.

12	Algemeen	Dhr. F. de Wolf Oostergostraat 37 9001 CG Grou (mail r. gemeente, gemeente ver- wijst door naar secretariaat lc)	<ul style="list-style-type: none"> - Wil graag weten in welke dorpen rond de Alde Feanen de verspreiding van de brochure 'Nationaal Park De Alde Feanen, nummer 1 2003', is verspreid - Verzoekt de herinrichtingscommissie Alde Feanen tijdig te publiceren hoe en waar informatie over de plannen en de MER te krijgen is, wanneer en waar de inspraak-avonden worden gehouden, en hoe en waar inspraak mogelijk is. - Kan zich niet voorstellen dat er geen voorlichting wordt gegeven in de gemeente waarin het grootste deel van de Alde Feanen is gelegen, en waarvoor het sociale belang voor de recreatiemogelijkheden van onze bevolking zowel als het economisch belang voor de bij de watersport en recreatie betrokken bedrijven toch minstens zo groot is als voor die van de andere gemeenten. Vindt dat die nalatigheid moet worden gecorrigeerd, en dat bevolking en bedrijven ook in Boarnsterhim voortaan goed en tijdig geïnformeerd moeten worden over de plannen met 'onze' Alde Feanen en de inspraakmogelijkheden t.a.v. die plannen <p><i>De nieuwsbrief is verspreid in De Veenhoop, De Wilgen, Earnewâld, Goïngahûzen, Grou, Idaerd, Kortehemmen, Oudega (Sm.), Smelle le, Wergea en Warten, en bij recreatie-ondernemers VVV's, campings). De informatie-bekendmaking is naar de mening van de LC voldoende gebeurd. Behalve bij de betreffende waterschappen, de provincie en DLG, heeft in elk van de drie gemeenten waarin het gebied ligt, dus ook in Boarnsterhim, het VOR/MER rapport ter inzage gelegen.</i></p> <p><i>Grou is weliswaar gebruiker van Alde Feanen, maar evenzogoed Drachten of Leeuwarden. De LC heeft gemeend met 2 bijeenkomsten in en aan de oostzijde van het gebied te voldoen aan de grootste behoefte en recht te doen aan het accent van de daadwerkelijke inrichting aan de oostzijde van het gebied.</i></p>
13	Algemeen	Stichting Behoud Fries Cultuurland-	<ul style="list-style-type: none"> - mist een indicatie van de soc. en econ. gevolgen van de plannen; in hoeverre compensatie voor verlies landbouw? (VO

- alleen maar nadelig)
- vindt: VO strijdig met Npio, vanwege slechte toegankelijkheid
 - vindt: VO strijdig met streekplan en bestemmingsplan (openheid)
 - vindt: Goedkoop mag geen argument zijn : zie statuten IFG
 - Vindt: Maatwerk is de enige keus voor het Npio, mits flinke aanpassingen westzijde
 - Vindt: plan strijdig met uitgangspunt Beheersprogramma AF (1994) "dit besluit is door de Staten niet herroepen, en dient dus mede als uitgangspunt te gelden" (westkant).
 - Vindt: plan strijdig met SGR dat spreekt van laagveen natuur complex. Daarbij behoren ook weidevogelgebieden en zeker geen verdere verdichting
 - Vindt ontspanningsmogelijkheden in dit gebied van groot belang voor de volksgezondheid en de recreatiegebonden werkgelegenheid
 - Vindt dat in een gebied waar zoveel bezoekers komen politietoezicht vanzelfsprekend is (vgl. drukke delen van de 'gebouwde ruimte'). En dat de sancties op bewuste overtredingen (te snel varen, lawaai en andere hinder) van dien aard moeten zijn dat er een preventieve werking van uitgaat.

Eventuele "verliezen" van landbouwzijde zijn feitelijk randvoorwaardelijk voor het plan. In die zin kan dit geen onderdeel meer uitmaken van de effectbeschrijving en meningsvorming over de te volgen koers. Het verdwijnen van werkgelegenheid in de landbouw is geen gevolg van de herinrichting, maar van de eerdere bestemming tot nieuwe natuur. Opgemerkt wordt nog dat hier enige werkgelegenheid in de sfeer van recreatie voor in de plaats zal komen. De sociale en economische gevolgen zijn meegenomen in de effectbeschrijving onder het begrip 'leefbaarheid'. Toegankelijkheid wordt verbeterd, maar recreatie is niet het enige belang in het gebied.

Van strijdigheid met het Nationaal Park is geen sprake, evenzo met Streekplan en bestemmingsplan. Het voorontwerp-raamplan is een uitwerking van de Blauwe Zone, wat weer onderdeel is van het streekplan. De bestemmingsplannen van de gemeente zijn daarop aangepast. Het is denkbaar dat op onderdelen nog aanpassing van ruimtelijke ordeningsfiguren aan de orde is. Daarvoor wordt dan de betreffende procedure doorlopen.

Goedkoop is door de LC geen doorslaggevend argument genoemd. Dan was Maatwerk niet ontwikkeld. Besluitvorming zal op vele peilers rusten.

Voorkeur voor Maatwerk wordt voor kennisgeving aangenomen; wat met flinke aanpassingen aan de westzijde wordt bedoeld is onhelder; de LC kan hier weinig mee beginnen.

Het beheersprogramma Alde Feanen is een van de vele notities van diverse status die uitgangspunt zijn voor de te maken plannen. De gepresenteerde plannen zijn door de bevoegde overheden goed bevonden voor tervisielegging.

Laagveen natuurcomplex is een containerbegrip waar diverse varianten achter schuil kunnen gaan. Dat weidevogels daar persé bijhoren is een stelling. In een deel van de ontwikkelde plannen wordt ervoor gekozen het jaarlijkse beheer te minimaliseren teneinde de natuur werkelijk de ruimte te geven. Daar passen weidevogels dan dus minder in omdat het jaarlijks maaien en bemesten achterwege blijft. Andere, minstens zo zeldzame

natuurwaarden krijgen dan een kans. Dat is niet per definitie beter of slechter dan het door inspreker gesuggereerde variant. Ontspanningsmogelijkheden zijn en blijven een belangrijke peiler onder het gebied en dus ook onder de plannen. Politietoezicht is een zaak van het Nationaal Park die terzake intensiveringsafspraken heeft (extra toezicht in de zomer wordt al enkele jaren vanuit het Park betaald).

14	Water	Wetterskip Fryslân	<ul style="list-style-type: none"> - Waardering voor uitgebreide aandacht waterhuishouding, ook in watertoets. - Begrip voor afzien van 'Voor de boezem' - Voorkeur voor maatwerk vanwege waterkwaliteit - Onderkennen genoemde onzekerheden - Zeggen medewerking toe bij nader onderzoek m.b.t. waterkwaliteit - hadden graag gezien: het opnemen van doelen in de varianten t.a.v. waterkwaliteit (bv. sanering huishoudelijk afvalwater verspreide bebouwing en recreatievaart) <p><i>Bij de planvoorbereiding hebben medewerkers van de voorlopers van het huidige Wetterskip Fryslân op constructieve manier meegedacht, geadviseerd en onderzoeksgegevens ter beschikking gesteld. De LC is verheugd dat de goede samenwerking kan worden gecontinueerd bij de verdere uitwerking van de plannen. De voorkeur voor Maatwerk wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p> <p><i>Het terugdringen van diffuse verontreinigingsbronnen waar het Wetterskip op doelt, is tot nog toe door de LC opgevat als een autonome uitvoering van beleid op dit gebied. Het Wetterskip heeft daarin als vergunningverlener en handhaver van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater haar eigen verantwoordelijkheid. De uitwerking van het raamplan kan wellicht een extra impuls zijn om specifieke waterkwaliteitsdoelen te formuleren voor de Alde Feanen, waarbij saneringsmaatregelen met prioriteit kunnen worden uitgevoerd.</i></p>
15	Water	Gemeente Tytsjerksteradiel	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastructuur: spreken hun zorg uit over de kwetsbaarheid van alle openbare wegen en paden in dit gebied; ledere wijziging of aanpassing van grond- en/of oppervlaktewaterpeil kan grote gevolgen hebben voor de fundering van deze wegen. <p><i>De LC deelt deze zorg. Daarom heeft zij in 2000 de wegen in het gebied laten inventariseren en een onderzoek laten uitvoeren naar de relatie met de oppervlaktepeilen.</i></p> <p><i>Mede op basis van de resultaten uit dit onderzoek zijn in de planvarianten dan ook maatregelen opgenomen om voldoende drooglegging van infrastructuur (en gebouwen) te garanderen. Het gaat daarbij om laagwatersloten en lokale onderbemalingen.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zien geen meerwaarde in realisatie van de vaarten, vanwege de hoge dijken in combinatie met de lage doorvaarten. <p><i>In Maatwerk zijn hoge vaste bruggen(tenminste 2.45 m.) voorzien die tenminste doorvaarbaar zijn voor kleine bootjes als fluisterboten. De vaarten komen op (relatief hoog) boezempeil. De vaartoerist heeft dus vanuit zijn boot juist een goed overzicht over het gebied. Door de aanleg van een beweegbare brug is het vaartstelsel ook bereikbaar voor hogere boten. Zie voor de jongste inzichten ook paragraaf 2.1.</i></p>

- 16 Water Overlegorgaan Nationaal Park i.o. de Alde Feanen
- Leidend thema zou moeten zijn dat *geen* directe verbinding wordt gerealiseerd tussen de Friese boezem en het oostelijk gedeelte van het Nationaal Park i.o. Hierdoor kunnen de bestaande natuurwaarden worden beschermd en beoogde natuurwaarden verder worden ontwikkeld en versterkt (*door recreatieve zonerings*).
- De LC wilde de mogelijkheid van een open verbinding met de Friese Boezem onderzoeken opdat er een goede afweging kan plaatsvinden van voor- en nadelen voor natuur- en recreatieontwikkeling, landschap en waterbeheer.*
- De LC neemt kennis van het feit dat het Overlegorgaan een tegenstander is van een open verbinding. Zie ook paragraaf 2.1.*

-
- 17 Water N.A. Gastkemper De Bolderen 2 9263 TE Garyp
- Alde Feanen, als laagveenmoeras van internationale betekenis, wordt bedreigd door verdroging, en als gevolg daarvan komen de verlandingsvegetaties niet tot ontwikkeling. Om de verdroging tegen te gaan, wordt –zoals in de brochure gesteld– de natuur versterkt door de Alde Feanen met 325 ha natuurgrond aan de oostkant uit te breiden. Schrijver van deze reactie neemt aan dat bedoeld wordt dat men vervolgens met een gewijzigd waterbeheer aldaar de verdroging wil helpen tegen te gaan. Vraag:
1. zou een ruimere aanpak van het waterbeheer niet beter het gehele gebied van de Alde Feanen kunnen beschermen tegen uitdroging?
 2. Met ruimer wordt hier bedoeld niet alleen het waterbeheer in de Alde Feanen zelf, maar ook het waterbeheer in alle aangrenzende gebieden van het natuurgebied. Waarom is dit niet in de overweging meegenomen?
 3. Is dat de keiharde afspraak die de landbouw met de provincie gemaakt heeft?
 4. Waarom van te voren wel afspraken met bewoners buiten het Alde Feanen gebied en niet met de bewoners in het Alde Feanen gebied zelf?

Ad 1. De LC heeft een opdracht gekregen voor de uitbreiding en inrichting van 325 ha aan de oostkant. De grens van het herinrichtingsgebied is het resultaat geweest van een politiek/maatschappelijk proces wat zich hiervoor heeft afgespeeld, waarbij naast natuurbelangen ook de belangen van ondermeer de landbouw zijn gewogen. Het resultaat is dan ook onvermijdelijk een compromis. Ondanks deze beperkingen is de LC van mening dat zowel Vrije Ontwikkeling als Maatwerk laten zien dat de grondwatersituatie in het natuur(ontwikkelings)gebied substantieel kan worden verbeterd en dat de kansen voor de ontwikkeling van 'natte' natuur sterk zullen toenemen, ondanks het feit dat de Alde Feanen een wezigingsgebied blijft.

Ad 2 De LC heeft in haar onderzoek wel degelijk 'over de grenzen' heen gekeken.

In opdracht van de LC is een studievariant doorgerekend waarbij is onderzocht wat het effect is van peilverhoging in de landbouwvelden langs de oostgrens en in polder de Hege Warren aan de zuidkant. De resultaten lieten zien dat er binnen het natuurgebied de Alde Feanen geen substantiële verbeteringen optraden ten opzichte van Maatwerk, terwijl de genoemde peilverhogingen de functie landbouw onmogelijk zou maken. Met dien verstande dat ook in deze studievariant, ondanks dat de grondwatersituatie sterk verbetert ten opzichte van de huidige

situatie, geen enkel perspectief ontstaat voor de ontwikkeling van kwelwaterafhankelijke natuur aan de oostkant en dat de Wyldlannen een wegzijgingsgebied blijft.

Ad 3 Een uitbreiding van de herinrichting in oostelijke richting werd destijds niet door de streek gedragen. De Streekplanuitwerking Blauwe Zone is in de vorm van een zienswijze de basis voor de inzet van het instrument landinrichting. De Streekplanuitwerking heeft de grens van het in voorbereiding te nemen projectgebied bepaald. Die grens is gebruikt voor de herinrichting Alde Feanen. Voor het oostelijk daarvan gelegen gebied zijn in de Streekplanuitwerking geen maatregelen voorgesteld die een andere dan slechts administratieve verkaveling voor de landbouw zou rechtvaardigen. De landbouw zelf heeft hiervoor geen belangstelling. Een afspraak die de landbouw met de provincie heeft gemaakt heeft betrekking op de oppervlakte cultuurgrond die van overheidswege verworven moet worden om de Ecologische Hoofd Structuur te realiseren.

Ad 4 . De Streekplanuitwerking Blauwe Zone is in oktober 1995 door Provinciale Staten vastgesteld. Als onderdeel van de procedure is een uitgebreid communicatie- en inspraak traject doorlopen. Onder meer in Garyp, Oudega en Grou zijn inspraakbijeenkomsten geweest. Ook de bewoners van het Alde Feanengebied zelf konden hun mening geven.

Het nu aan de orde zijnde overheidsbeleid geeft uitvoering aan de Streekplanuitwerking. Van gemaakte afspraken met bepaalde groepen bewoners is geen sprake.

- Daarnaast moeten er juist bij tijdelijke wateroverlast gebieden aangewezen worden die overtollig water zouden moeten kunnen opslaan. Er wordt in de brochure van het voorontwerp VOR/MER niet aangegeven welke gebieden daarvoor in aanmerking komen. Als bewoner van het oostelijk deel van de Alde Feanen zou de schrijver van deze reactie graag hierover geïnformeerd willen worden. Vragen:
 1. Welke gebieden komen daarvoor in aanmerking?
 2. Is dit niet in tegenspraak met de wens om bij zo veel mogelijk gebieden van de Alde Feanen het 'vuile' water juist te weren?
 3. Wordt de huidige bebouwing in de Alde Feanen beschermd tegen te hoge waterstand, bv. door omdijking?
 4. Welke bescherming/tegemoetkoming wordt de bewoners toegezegd bij eventuele schade aan behuizing en grond (tuin) als gevolg van een te hoge waterstand?
 5. Zijn hierover bij enige instantie (waterstaat, provincie, etc.) al plannen in een verder gevorderd stadium?
 6. Schrijver gaat er zonder meer vanuit dat bij een zo belangrijk onderdeel van het raamplan de betrokkenen allen rechtstreeks worden betrokken. Is die aanname juist?

Ad 1 In Maatwerk wordt een onderscheid gemaakt in maalstopgebieden en waterbergingsgebieden. De maalstopgebieden zijn de meest kwetsbare natuurgebieden (40 Mêd- en Ierdige marpolder, Earnewarre en de Bolderen) Hier mag in periodes van wateroverlast het peil oplopen tot een zogenaamd

noodpeil. In het overige natuurgebied (minder kwetsbare natuur) mag daarbij ook water uit het achterland worden ingelaten tot een bepaald noodpeil is bereikt. De nieuwe kadehoogtes zijn hierop berekend. In Vrije Ontwikkeling geldt het hele natuurgebied als waterbergingsgebied.

Het is juist dat deze gebieden niet staan aangegeven in de brochure. De kaarten en de bijbehorende peilen zijn opgenomen in de watertoets (kaarten maatregelen en waterbeheer)

Ad 2 Afgezien van het feit dat de kwaliteit van het oppervlaktewater steeds meer verbetert als gevolg van maatregelen om de diffuse belasting te verminderen wordt in Maatwerk dan ook bewust de meest kwetsbare natuur ontzien. Hier wordt alleen gebiedseigen water geborgen. In Vrije Ontwikkeling ligt het accent meer op de ontwikkeling van grootschalige robuuste natuur. Hierin past ook tijdelijke waterberging, waarbij het overigens gaat om het afstromend water uit het achterland. Dit water heeft een meer grondwaterachtig karakter dan het water uit de Friese Boezem.

Ad 3 Ja, de drooglegging van huizen en infrastructuur worden veiliggesteld door de aanleg van kades en laagwatervoozieningen.

Ad 4 In de plannen wordt juist gestreefd naar voorkomen van schade. Mocht er toch schade optreden dan zal een (gerechtelijk) onderzoek moeten uitwijzen of de claim terecht is toe te schrijven aan de peilverandering.

Ad 5 Nee

Ad 6 Na deze inspraak-reactieperiode zal de LC een ontwerp-raamplan opstellen.

Ook dit Ontwerp-Raamplan ondergaat voordat het wordt vastgesteld door GS een inspraakprocedure. Het Raamplan zal vervolgens in onderdelen worden uitgewerkt in zogenaamde modules. Voor deze modulaire planuitwerkingen bestaat vervolgens een formele bezwarenprocedure waarvan bewoners/belanghebbenden gebruik kunnen maken.

Wat wordt er verstaan onder een 'Watertoets'? Wat is de uitslag van de watertoets?

Sinds kort is het wettelijk verplicht om voor ruimtelijke plannen een zogenaamde watertoets uit te voeren. In essentie wordt hiermee gewaarborgd dat de plannenmakers in een vroegtijdig stadium rekening houden met het watersysteem en de eisen van modern waterbeheer. Hiervoor zijn een aantal criteria ontwikkeld zoals bijvoorbeeld de mate waarin water als sturend principe wordt gehanteerd. In de watertoets worden deze criteria nader uitgewerkt. Zowel Vrije Ontwikkeling als Maatwerk scoren positief, waarbij Maatwerk per saldo iets gunstiger scoort. Een samenvatting is te vinden in het VOR/MER-rapport.

- Schrijver is van mening dat de Alde Feanen tegen uitdroging beschermd moet worden; op het gebied van watermanagement moeten daarvoor de nodige maatregelen getroffen worden, niet alleen in de Alde Feanen, maar ook

daarbuiten.

De LC is van mening dat binnen het kader van dit landinrichtingsplan het maximaal haalbare wordt voorgesteld.

18	Water	Stichting Molens 'De Lege Midden' M.J. van Schaijck Postbus 33 8490 AA Akkrum	- <p>In het gebied van de huidige Alde Feanen staan een drietal poldermolens; De Princenhofmolen, De Ikkersmolen of Saiter, en een molenstomp op de voormalige vuilstort. Alle drie zijn het monumenten op grond van de wet en derhalve beschermd. Princenhof en Saiter kunnen niet meer functioneren omdat de molenbiotoop slecht is (geheel verruigd). Wanneer de Wyldlannen een open karakter met bloemrijk grasland zou krijgen ten behoeve van de weidevogels, en het bestaande gemaal op die plek wordt gehandhaafd (wil het waterschap wel verplaatsen?) zou de Princenhofmolen naast het gemaal een prima plek kunnen krijgen en weer kunnen functioneren als hulpgemaal. De kosten voor het verplaatsen van het gemaal kunnen beter gebruikt worden voor de verplaatsing van deze molen. Ook de molens op De Burd zijn door deze openheid gediend. (zie voor de erkenning van de molenbiotoop de bestemmingsplankaarten en het bestemmingsplan van de gemeente Boarnsterhim van 16 oktober 1998). Ook voor de andere molen hebben wij wel een oplossing.</p> <p><i>In zowel Maatwerk als Vrije Ontwikkeling behoudt de Wyldlannen de status van zomerpolder. De openheid blijft. Verplaatsing van het bestaande gemaaltje is vooralsnog niet overwogen.</i></p> <p><i>De LC is geïnteresseerd in mogelijkheden en suggesties met betrekking tot gebruik van windmolens voor polderbemaling.</i></p> <p>- Op pagina 38 en 39 van de MER zijn een aantal zaken door elkaar gehaald. De Burd telt in totaal 365 hectare grond. De Suderburd omvat 65 hectare. De Noorderburd Noord (ten noorden van de Borgsloot) is ongeveer 100 hectare. En de Noorderburd Zuid zo'n 200 hectare. De uitspraak van RvS staat ten hoogste 60 hectare water toe in het gebied van de Noorderburd Noord. Dit betekent dat er riet/moerasbosjes op die plek niet mogelijk zijn (zie hiervoor ook de betreffende kaart in het Gebiedsplan De Lage Midden).</p> <p><i>De zinsnede in het VOR/MER-rapport over de nieuwe natuurgebieden aan de zuidkant van het herinrichtingsgebied is naar de mening van de LC correct.</i></p> <p><i>Deze opmerking heeft betrekking op het landinrichtingsproject Swette- De Burd en gaat niet over de Alde Feanen.</i></p>
19	Water	Vereniging 'De Princenhof'(eigenaren van de huisjes in de Alde Feanen) en Vereniging 'Erf'(eigenaren van woonschepen) Ir. B.C. Fortuyn en W. Strampel Willem de Zwijgerlaan 27	- <p>Wij wensen, ook na de herinrichting, onze in het gebied aanwezige onroerende en roerende goederen wel minimaal op hetzelfde niveau bijvoorbeeld qua bereikbaarheid, vrijheid, bewegingsruimte en rust te kunnen blijven gebruiken. Als voorbeeld noemen wij het eventuele wijzigen van het beheer van de waterstanden. Een ongecontroleerde waterstand in de wintermaanden kan potentieel schade berokkenen aan onze bovenbedoelde goederen en vinden wij daarom vanzelfsprekend niet wenselijk. Omgekeerd is een te lage waterstand in de zomermaanden samen met onvoldoende onderhoud aan het (vaar)water (baggeren) niet wenselijk in verband met het recreatief varen (zeil-, roei-, en motorboten, etc.)</p>
